Министерство образования и науки Республики Татарстан
Муниципальное бюджетное учреждение дополнительного образования
«Дворец творчества детей и молодежи имени. И.Х. Садыкова»
Нижнекамского муниципального района
Республики Татарстан

ПРИНЯТА
на заседании педагогического совета
МБУ ДО «ДТДиМ
им. И.Х. Садыкова» НМР РТ
Протокол № 1
от «31» августа 2022 г.

УТВЕРЖДАЮ
Директор МБУ ДО «ДТДиМ
им. И.Х. Садыкова» НМР РТ
_____________Р.Н. Салихзянов
Приказ № 211
от «31» августа 2022 г.

ДОПОЛНИТЕЛЬНАЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ОБЩЕРАЗВИВАЮЩАЯ ПРОГРАММА «ТУГАН ЯК ТАБИГАТЕН ӨЙРӘНҮ»

Направленность: туристско-краеведческая
Возраст учащихся: 7-12 лет
Срок реализации: 3 года (576 часов)

Автор-составитель:
Галимова Золфира Котдусовна,
педагог дополнительного образования

Нижнекамск, 2022 год

Укыту программасының информацион картасы

1	Белем бирү оешмасы	Өстәмә белем бирү муниципаль бюджет учреждениесенең “И.Х. Садыйков исемендәге Балалар һәм яшьләр иҗаты сарае”
2	Программаның тулы исеме	“Туган як табигатен өйрәнү”
3	Программаның юнәлеше	Төбәк-туристлык
4	Программаны төзүчеләр турында мәгълүмат	
4.1	Ф.И.О.	Галимова З.К., югары категорияле өстәмә белем бирү педагогы
5	Программа турында мәгълүмат:	
5.1	гамәлгә ашыру вакыты	3 ел
5.2	укучыларның яше	7-12 яшькә кадәр
5.3	программага характеристика: - программаның тибы - программаның төре - программаны проектлау принциплары - укыту процессын оештыру эчтәлеге формасы	Үстерелешле өстәмә гомуми белем бирү программасы авторлык дәрес
5.4	программаның максаты	Туган ягыбызда үскән үсемлекләрне өйрәнү, табигатькә мәхәббәт һәм сакчыл караш тәрбияләү
6.	Белем бирү программасының формалары һәм алымнары	Балалар берләшмәсе. Проблемалы-эзләү ысуллары, мөстәкыйль һәм гамәли эшләр, төрле дәрәҗәдәге бәйгеләр, күргәзмәләр
7.	Нәтиҗәлелекне мониторинглау формалары	Тестлар, биремнәр, кичәләр, төрле дәрәҗәдәге бәйгеләр, күргәзмәләр, проект эшләре, викториналар
8.	Программаның нәтиҗәлелеген тормышка ашыру	
9.	Программаны раслау һәм соңгы үзгәртү датасы	31.08.2022
10.	Рецензентлар	Манихова Файруза Яхиновна, кандидат педагогических наук

Эчтәлек

1. Аңлатма язуы .... …… 4-10
2. Укыту планы
    1 нче укыту елы ………………………………………………….…. 11
    2 нче укыту елы …………………………………………………..… 13-14
    3 нче укыту елы …………………………………………………..… 16-17
3. Укыту планы эчтәлеге
    1 нче укыту елы …………………………………………………...... 12
    2 нче укыту елы …………………………………………………….. 15
    3 нче укыту елы …………………………………………………….. 18
4. Программаның педагогик – оештыру шартларын тормышка ашыру ……..…………………………..….. 19-34
5. Әдәбият исемлеге ………………………………………………………… 35
6. Кушымталар……………………………………………………………… 36
    Кушымта 1. Методик материаллар ……………………………………… 36-40
    Кушымта 2. Календарь укыту график 1 нче укыту елы ………………….. 41-45
    2 нче укыту елы ………………….. 46-51
    3 нче укыту елы ………............. 52-57
    Кушымта 3. ТР Түбән Кама муниципаль районының “И.Х.Садыков исемендәге балалар һәм яшьләр иҗаты сарае” өстәмә белем бирү муниципаль бюджет учреждениесенең тәрбия программасын тормышка ашыру кысаларында тәрбия эше планы 58-61

АҢЛАТМА ЯЗУЫ

“Туган як табигатен өйрәнү” программасы төбәк-туристлык юнәлешендәге программа.

Программа төп *норматив документлар* нигезендә төзелде:

- Бала хокуклары турында БМО конвенциясе;
- Программа “Россия Федерациясендә мәгариф турында” 29.12.2012 ел, № 273-ФЗ;
- Балаларга өстәмә белем бирүне үстерү концепциясе, 31.03.2022 ел, № 678-р;
- “Мәгариф” милли проекты кысаларында “Һәр баланың уңышы” федераль проекты, Россия Федерациясе Президенты каршындагы стратегик үсеш һәм милли проектлар советы президиумының 2018 елның 3 сентябрендәге 10 номерлы утырышы беркетмәсе белән расланган “Мәгариф” милли проекты;
- Россия Мәгариф министырлыгының “Балаларга өстәмә белем бирүнең төбәк системаларын үстерүнең максатчан моделен раслау турында” 2009 елның 3 сентябрендәге 467 номерлы боерыгы;
- Россия Федерациясе Мәгариф министрлыгының “өстәмә гомуми белем бирү программалары буенча белем бирү эшчәнлеген оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибен раслау турында” 2018 елның 9 ноябрендәге 196 номерлы боерыгы;
- РФ Мәгариф һәм фән министрлыгының 23.08.2017 ел, № 816 боерыгы белем бирү эшчәнлеген, электрон белем бирүне, дистанцион белем бирү технологияләрен гамәлгә ашырганда куллану тәртибен раслау турында;
- СП 2.4. 3648-20 “санитар – эпидемиологик таләпләр” РФ Баш дәүләт санитар табибының 28.09.2020 ел, № 28 карары белән расланган “балаларны һәм яшьләрне тәрбияләү, укыту, ял итү һәм сәламәтләндерү оешмаларына” дигән темага ТР Министырлар кабинеты карары;
- Татарстан Республикасы Түбән Кама муниципаль районы “И.Х. Садыйков исемендәге Балалар һәм яшьләр иҗаты сарае” уставы;
- Татарстан Республикасы Түбән Кама муниципаль районы “И.Х. Садыйков исемендәге Балалар һәм яшьләр иҗаты сарае” балаларга өстәмә белем бирү программасын эшләү һәм раслау турында нигезләмә.

Программаның актуальлеге. Дәрестән тыш эшчәнлекнең эстетик – сәнгать юнәлеше укучының танып белү һәм иҗади активлыгын арттыра, шәхси сыйфатларын яхшыртырга мөмкинлек бирә. Төрле төрдәге чаралар, кичәләр баланың физик, акыл үсешенә һәм психикасына уңай йогынты ясый.

Татар халкының борын-борыннан формалашып килгән рухи культурасы, бай хәзинәсе бар. Шуңа күрә дә укучыларны татар халкының гореф-гадәтләре, ел фасыллары, табигать күренешләре, үсемлек һәм җәнлекләр дөньясы белән таныштыру бик файдалы эш. Чөнки кече яшьтәге мәктәп балаларына табигатьтәге һәр күренеш серле һәм кызыклы булып тоела.

Туган ягыбыз табигать байлыкларына – урман, суларга бай як. Шуңа да әби-бабайларыбыз табигатьнең бөтен мөмкинлекләрен сәламәтлекне ныгыту максатында бик борынгы заманнардан ук куллана башлаганнар. Дару үләннәре элек-электән кешеләр өчен яшәү, азык һәм сәламәтлек чыганагы булып торганнар. Аларны куллану турындагы мәгълүматлар буыннан буынга бирелеп килгән. Бу турыда борынгы риваятьләрдә һәм экиятләрдә дә күп тапкырлар искә алына. Бүгенге көндә

дә, фән һәм техника чәчәк аткан заманда, дару үсемлекләре үзләренең әһәмиятләрен югалтмадылар. Әле һаманда бик күп авыруларны, шул исәптән, киң таралган йөрәккан тамырлары авыруларын күп очракта үсемлек чималы ярдәмендә генә дәвалап була. Шуңа күрә, медицина практикасы дару үләннәрен, һәртөрле үсемлекләрне киң куллануны хуплый.

Хәзерге вакытта дару үсемлекләрен җыю, киптерү, саклау, аларны куллану турында мәгълүматлар язылган китаплар күп бастырылып чыгарыла.

Яшь буын үзләре яшәгән төбәктә нинди дару үсемлекләре үсүен һәм аларны куллану ысулларын белергә тиешләр.

Педагогик максатчанлык

“Туган як табигатен өйрәнү” берләшмәсендә иң төп юнәлешләрнең берсе булып тәрбия эше тора. Ә тәрбия эшенең төп бурычы – шәхескә тормышта үз юлын табарга өйрәтү, аның сәләтен үстерү, өлкәннәргә карата миһербанлы-шәфкатьлелек, кечеләргә карата ихтирамлылык,табигатькә карата сакчыл караш тәрбияләү тора. Туган ягыбызның батыр, легендар шәхесләре белән горурлана белү кебек сыйфатларга да түгәрәккә йөреп ия була бала. Программа укучыларның дәрестән тыш вакытларын файдалы үткәрү, күмәк эшчәнлек, кызыксыну, иҗади сәләтләрне үстерү максатыннан чыгып төзелде.

Табигать – безнең иң зур байлыгыбыз. Тирә – юньне пычрату кешеләр тарафыннан уйламыйча эшләнә торган зур ялгышлык. Хәзерге вакытта табигатьне саклау иң әһәмиятле мәсьәләләрнең берсе булып тора.

Программаның башка программалардан үзгәлеге

Башка “Туган як табигатен өйрәнү” программаларыннан үзгә буларак түбәндәге программада башлангыч сыйныф укучылары белән фәнни-гамәли эшләрнең беренче адымнарны ясау кертелгән. Күзәтергә, эзләнергә, фикерләргә, шул фикерне ачык итеп әйтә белергә, проект эшендә куллана белергә өйрәтә. Укучылар өчен үсемлекләр, яшелчә, җиләк-җимешләрнең төрле сортларын яңа алымнар белән үстерү кызыклы булганга программага шушы юнәлешкә дә өстенлек бирелгән.

Укучыларга дистанцион ярдәм күрсәтү формалары

Программаны тормышка ашырганда, мәгълүмати һәм компьютер технологияләре, шулай ук дистанцион укыту формалары актив кулланыла. Алынган белемнәрне ныгыту, гамәли күнекмәләрне камилләштерү өчен сайтлар белән дистанцион хезмәттәшлек алып барыла:

https://tatarica.org/ru/razdely/nauka/nauchnye-obshestva/obshestvo-izucheniya-tatarstana
https://infourok.ru
https://multiurok.ru
http://www.protown.ru (Федеральный краеведческий портал)
http://ru.wikipedia.org (Википедия. Свободная энциклопедия).
http://www.virtan.ru (Природа России).
http://www.mycicerone.ru(сайт по краеведению России).
http://journal-shkolniku.ru/virtual-ekskursii.html (сайт виртуальных экскурсий)
http://culttourism.ru/ (Справочник культурно-исторических достопримечательностей России: музеи, архитектура, усадьбы, памятники).
http://www.ru-regions.ru/(Информационный портал «Знакомство с Россией»).
http://russia-karta.ru (Электронная карта России).

http://azbukivedi-istoria.ru/
http://www.biografija.ru (Биографическая энциклопедия)
http://school-collection.edu.ru/catalog/res/f6c85ff7-9567-4b28-b441-b270d163899c/?sort=order&interface=tla&rubric_id[]=89593&rubric_id[]=89623 ЦОР «Живая родословная»
http://naar.ru/articles/kak-sostavit-rodoslovnuyuposhagovaya-instruktsiya/Как составить родословную
http://geno.ru/news/7771/ Программа «Российские династии»
http://www.excurs.ru/pravila.htm Основные правила геральдики
http://redirina.ucoz.ru/ Сайт-проект «Фамильный герб»

ПРОГРАММАНЫҢ МАКСАТЫ: укучыларны туган ягыбыз табигате, аның табигый байлыклары белән тирәнтен таныштыру, туган ягыбыз табигатен өйрәнүгә нигезләнеп укучыларда туган ягыбызга мәхәббәт һәм сакчыл караш тәрбияләү.

БУРЫЧЛАР:

белем бирү:

укучыларда шәхси иҗади сыйфатлар һәм милли үзан булдыру, Татарстан Республикасы территориясендә яшәүче халыкларның тарихи һәм рухи традицияләрен, мәдәниятләрен, тормыш-көнкүрешләрен, хайваннар һәм үсемлекләр дөньясы белән якыннан танышу, сәламәтлекне ныгыту максатында халык медицинасы белән кызыксынуны үстерү, аларны тормышта куллана белергә өйрәтү;

үстерү:

балаларда рухи хәзинәбезгә ихтирам уяту, шәфкатьлелек, инсафлылык элементлары тәрбияләү, тирә-як мөхитне саклау, аны яшелләндерү, баету өстендә эшләү, экологик белем бирү һәм балаларны чын табигать хуҗалары итеп тәрбияләү, танып-белү, күзәтүчәнлек кебек сыйфатларны үстерү;

тәрбия бирү:

балаларда мөстәкыйльлек, хезмәт культурасына, табигатькә һәм туган якка мәхәббәт тәрбияләү, дуслык, ярдәмчеллек сыйфатлары тәрбияләү.

Программаны тормышка ашыруда катнашучы балаларның яше:

“Туган як табигатен өйрәнү” программасы башлангыч сыйныфта укучы балалар (7-12 яшькә кадәр) өчен аларның яшь үзенчәлекләрен һәм материал-техник базаны истә тотып язылган. Берләшмәгә укучылар үз теләкләре белән, педагог һәр бала белән индивидуаль әңгәмә уздырганнан соң кабул ителә. Программа буенча төркемнәрдә 1нче ел укытуда 15 бала, 2нче ел укытуда 10 бала, 3нче ел укытуда 10 бала шөгылләнә.

Программаның күләме:

Беренче ел берләшмәгә йөрүче балалар уку елы барышында 144 сәгать, икенче ел 216 сәгать, ә өченче ел шөгыльләнүче балалар 216 сәгать шөгыльләнәләр. Программаның гомуми күләме - 576 сәгать.

Белем бирү процессын оештыру формалары:

Программа өч ел укытылуга язылган. Программа өстәмә белем бирү педагогыннан фәнни-педагогик әзерлеккә ия булуны таләп итә. Укытучының филология, тарих, технология, рәсем сәнгате, табигать белеме дәресләре буенча билгеле бер күләмдә белеме, сәләте, күнекмәләре булырга тиеш. Һәрдаим эзләнгәндә, бай материал туплап,

белгечләр белән киңәшләшеп, укучыларны эшчәнлеккә җәлеп иткәндә, яхшы нәтиҗәләргә ирешергә мөмкин.

Белем бирү программасы шактый катлаулы, шуңа күрә берләшмәгә йөрүче балаларның дәресләргә системалы йөрүе кирәк.

Эш тәҗрибәсе шуны күрсәтә: теоретик материал һәр дәрестә гамәли эш белән ныгытылырга тиеш. Шуны истә тотып программада гамәли дәресләр өстенлек итә:

– төрле очраклар өчен куркынычсызлык инструктажлары уздыру һәм журналларда теркәү;

– елның төрле вакытларында саф һавада уйнау өчен хәрәкәтле уеннар оештырып уздыру;

– муниципаль район, республика күләмендә үткәрелгән чараларда катнашу;

– төрле күләмдәге бәйгеләрдә катнашу;

– ата-аналар белән берлектә төрле чаралар уздыру;

– юлларда балалар травматизмын кисәтү буенча чаралар үткәрү;

– сәнгать эшлеклеләре белән очрашулар оештыру.

Берләшмә шөгыльләренең нигезенә теоретик һәм гамәли эшләр салынган. Төп игътибар туган якта үсүче, дәвалау үзлегенә ия булган үсемлекләрне өйрәнүгә, аларны төрле авыруларга каршы куллана белүне өйрәтүгә юнәлдерелгән. Үсемлек дөньясы кешеләргә дару үләннәре байлыгын бүләк иткән. Аларны тан үзләштерү һәр укучы өчен төп шарт булып тора.

Программага түбәндәгеләрне өйрәнү кертелгән:

– дару үсемлекләрен рациональ файдалану, аларның запасы кимемәсен өчен бакчаларда үрчетү;

– бакчада, дымлы урыннарда һәм сазлыкларда үсүче үсемлекләрне танып белү, үзенчәлекләрен үләннәрнең, яшелчә, җиләк-җимешләрнең файдалары, аларны куллану;

– урман, болын, кыр, чүп үләннәрен, агулы үсемлекләрне өйрәнү, алардан файдалана белү;

– аларны җыю, киптерү һәм саклау үзенчәлекләрен үзләштерү;

– ТР һәм РФ нең Кызыл китапларына кертелгән, кимеп һәм юкка чыгып баручы үсемлекләрне өйрәнү, аларны саклау;

– куркынычсызлык, санитария һәм гигиена таләпләрен төгәл үтәү кагыйдәләре;

– халкыбызның уеннарын, җырларын өйрәнү, бәйрәмнәр үткәрү.

Теоретик шөгыльләр белән беррәттән дару үләннәрен һәм табигый материалларын җыю, дару үләннәре белән чәй эчү, аларның рәсемнәрен ясау, дару үсемлекләре турында табышмаклар, шигырьләр уку, җырлар өйрәнү, дару үләннәрен куллану буенча рецептлар төзү кебек гамәли эшләр; урманга, бакчага, кырга, болынга, экологик сукмакка, даруханәгә, музейларга экскурсияләр үткәрү күздә тотыла.

Өч уку елы барышында да сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау өчен алкоголь һәм наркотиклар кулланунын, тәмәке тартуның сәламәтлеккә зарары турында әңгәмәләр; сәламәтлекне саклау һәм ныгыту өчен дөрес туклану, саф һавада күбрәк йөрү, иртән гимнастика ясауның әһәмияте турында аңлатулар һәм хәрәкәтчән уеннар алып барыла. Шөгыль барышында балаларда аруны булдырмас өчен физкультминутлар үткәрелә.

Программада укыту формасы буенча эш фронталь, индивидуаль, парлап, звенолап һәм группалап оештырылырга мөмкин, ләкин ул ничек оештырылса да, коллектив эчендә шәхесара мөнәсәбәтләр тәрбияләүгә ярдәм итәрлек булырга тиеш.

Фронталь формада укыту материалны бөтен коллективка бирү юлы булса, звенолап һәм төркем белән эшләү юлында укучыларга сәләтләрен ачарга, бер-берсенең ярдәмен тоярга һәр конкрет этапта мөмкинлекләр туа.

Укучыларның укыту һәм тәрбия ихтыяҗларын үзенчәлекле итү өчен төркемнәр һәм төркемчекләр белән эшләү тәкъдим ителә (баланың яше һәм берләшмәдә эшләү тәҗрибәсе күздә тотыла). Индивидуаль форма укучының мөстәкыйль рәвештә шөгыльләнүен искәртә. Монда педагог ярдәме белән баланың эшчәнлеге арта, ул мөстәкыль эшләргә өйрәнә.

Укыту процессы вакытында түбәндәге дәрес формалары исәпкә алына:

– типовой дәресләр (үз эченә теоретик нигез белән танышу һәм теоретик нигезне ныгыту өчен кирәк булган күнегү һәм уеннарны ала);

– иҗади дәресләр (дәрес темасы буенча кул эшләнмәләре ясау, фәнни-гамәли конференцияләрдә катнашу);

– практик дәресләр (Балалар иҗаты сарае янындагы бакчада, теплицада төрле тәҗрибәләр үткәрү);

– видеоматериаллар карау;

– сюжетлы-уенлы һәм бәйге программалары.

Программаны үзләштерү вакыты. Программа өч ел укытуга язылган. Планлаштырылган нәтиҗәләргә ирешү мөмкинлеген программа эчтәлеге һәм көтелгән нәтиҗәләр билгели.

Дәрес режимы. Дәреснең дәвамлылыгы СП 2.4. 3648-20 (п. 2.10.2, 2.10.3, 3.6.2) таләпләренә туры килә. Укучылар белән дәресләр үткәрелә: 1нче ел уку - атнага 2 тапкыр 2 академик сәгать белән, тәнәфес 10 минут; 2нче, 3нче ел уку - атнага 2 тапкыр 10 минут тәнәфес белән 3 академик сәгать.

Программаны үзләштерүнең планлаштырылган нәтиҗәләре

Беренче ел укытуда көтелгән нәтиҗәләр

<u>*Метапредмет күрсәткечләре:*</u>

- иҗади бурычны аңлау;
- өстәмә әдәбият, төрле мәгълүмат чыганаклары белән эшли белү;
- эзлеклелекне саклау;
- индивидуаль, төркемдә эшләү;
- эшчәнлек нәтиҗәләрен рәсмиләштерү;
- башкарылган эшне тәкъдим итә белү.

<u>*Шәхси күрсәткечләр:*</u>

- активлык, идеяләр һәм тәкъдимнәр тәкъдим итәргә әзер булу;
- ихтыяр көче, максатка ирешүдә ныклык күрсәтү;
- төркемдә эшләү күнекмәләренә ия булу;
- сәламәтлекнең кыйммәтен аңлау;
- җаваплылык, башкаручанлык, хезмәт сөючәнлек, иптәшләренә ихтирамлылык күрсәтү;

- гомуми иҗади эшкә җәлеп итү аша коллектив үзара бәйләнешкә ихтыяҗ һәм күнекмәләр күрсәтү.

Предмет күрсәткечләре:

Беренче ел уку ахырына укучы беләчәк:
- туган ягыбызда үсүче үсемлекләрне таный, аера белә;
- дару үсемлекләрен дөрес куллана белә;
- үсемлекләрне үрчетә, үстерү кагыйдәләрен белә;
- тирә-як мөхитне саклау һәм яшелләндерү кагыйдәләрен белә;
- шәһәребезнең бөек шәхесләрен белә;

булдырачак:
- эш урынын дөрес оештыра һәм эш вакытында тәртипне саклый;
- үз фикерләрен мөстәкыйль дәлилли;
- татар халкының мәдәниятен, тарихын, гореф – гадәтләре турында сөйли белә.

Икенче ел укытуда көтелгән нәтиҗәләр

Метапредмет күрсәткечләре:
- урман тормышы, болын, сулыклар турында алган белемнәрен тормышта куллана белү;
- үсемлекләрне тышкы кыяфәтенә карап аера, мисаллар китерә белү;
- әйләнә-тирә дөньяда үзеңне тоту кагыйдәләренең нигезен аңлап эш итү;
- эзләнү, күзәтү, җыйналган материаллардан чыгып, проект эше эшли белү;
- план буенча эш итү һәм үз эшчәнлегеңне планлаштыру;
- бәяләүләрне һәм билгеләрне дөрес кабул итү;
- башка укучыларның җавапларын гадел бәяләү;
- үз-үзеңне танып белү һәм дөньяны танып белү ысулы буларак иҗади эшчәнлек белән кызыксыну;
- өстәмә әдәбият, төрле мәгълүмат чыганаклары белән эшләү;
- эшчәнлек нәтиҗәләрен эстетик яктан рәсмиләштерү.

Шәхси күрсәткечләр:
- максатка ирешү, авырлыкларга бирешмәү, җиңәргә әзер булу, җаваплылык, тырышлык, хезмәт сөючәнлек, пөхтәлек күрсәтү ;
- төркемнәрдә бердәм иҗади эшкә җәлеп итү , коллектив аша үзара ихтыяҗын һәм күнекмәләрен күрсәтү;
- эшчәнлек барышында үзеңә дөрес бәяләү сәләте.

Предмет күрсәткечләре:

Икенче ел уку ахырына укучы беләчәк:
- алган белемнәрен тормышта куллана белә;
- алынган белем – мәгълүматларны камилләштерә, киңәйтә белә;
- эшенең дөреслеген контрольдә тоту;
- парда, коллективта эшли белә;

булдырачак:
- халкыбызның үткәне, бүгенгесе турында сөйли.
- үз фикерләрен мөстәкыйль дәлилли;
- үсемлекләр дөньясы турында кечкенә информация бирә белә.

Өченче ел укытуда көтелгән нәтиҗәләр
<u>Метапредмет күрсәткечләре:</u>
- безнең планета исемен, туган ил һәм аның башкаласын, үзе яшәгән регионын, туган шәһәренең тарихын, байлыкларын тезмә сөйләп бирә белү;
- әйләнә-тирә дөньябызда үсүче үсемлекләрнең исемнәрен белү, дару үләннәрен тормышта куллана белү;
- төрле чараларда, бәйгеләрдә алган белемнәрен, күнекмәләрен күрсәтә белү;
- “Уйланабыз, эзләнәбез, шәһәрем синең хакта” гамәли эзләнү проект эшендә актив катнашу;
- үз фикереңне исбатлый һәм яклый алырга күнектерү;
- мөстәкыйль өстәмә әдәбият, төрле мәгълүмат чыганаклары белән эшләү;
- үз-үзеңне танып белү һәм дөньяны танып белү ысулы буларак иҗади эшчәнлек белән кызыксыну.

<u>Шәхси күрсәткечләр:</u>
- үзеннән тәкъдимнәр кертергә әзер булырга;
- максатларга ирешүдә үзеннән ихтыяр көче, үҗәтлек күрсәтергә;
- төркемдә эшли белергә;
- иптәшеңне тыңлый, ишетә белү, ишеткәнен үз фикере белән чагыштыру;
- үз фикереңне телдән һәм язма формада башкаларга җиткерә белү;
- эш барышында килеп чыккан проблемаларны уртага салып хәл итү;
- иптәшләренең фикерләре белән ризалашу.

<u>Предмет күрсәткечләре:</u>
Өченче ел уку ахырына укучы беләчәк:
- алган белемнәрне үзеннән тәкъдимнәр кертеп сөйли белә;
- максатларга ирешүдә үзеннән ихтыяр көче, үҗәтлек күрсәтә;
- төркемдә эшли белә;
- фактларны аңлата һәм исбатлый белә;
- сәламәтлекнең кыйммәте турында аңлап эш итә;
- җәяүлеләр өчен юл йөрү кагыйдәләрен белә;
- велосипедта хәрәкәтләнү таләпләрен белә;
- өстәмә әдәбият, төрле мәгълүмат чыганаклары белән эшли белә;
- иҗади бурычны аңлый;
- идеяләр, тәкъдимнәрне тәкъдим итәргә һәм күрсәтергә әзер;
- эшчәнлек нәтиҗәләрен рәсмиләштерә белә;

булдырачак:
- эшне тәртип буенча башкара;
- маршрут транспортларында, тукталышларда үз-үзеңне тоту кагыйдәләрен дөрес куллана;
- өйрәнелә торган материалны анализлый;
- коллективта үз-үзеңне дөрес тота.

Программаны тормышка ашыруга йомгак ясау формалары:

Укыту процессының нәтиҗәлелеген төрле аттестация формалары күрсәтә:

Кереш контроль – диагностикасы группаларны җыйганда уку елы башында оештырыла. Максат – балаларның беренчел белем һәм күнекмәләренең ни дәрәҗәдә булуын ачыклау. Бәяләү формасы – сораштыру, анкеталар.

Агымдагы контроль – төп темаларны үзләштергәч уздырыла. Максат – темалар ни дәрәҗәдә үзләштерелгән һәм практик биремнәрдә куллана белү, белемнәрен ныгыту. Бәяләү формасы – тестлар, викториналар оештыру.

Арадаш контроль – беренче, икенче укыту елының азагында оештырыла. Максат – алган белемнәрен Балалар һәм яшьләр иҗаты сараенда уздырылучы кичәләрдә катнашу, шәһәркүләм, республика буенча оештырылган бәйгеләрдә актив катнашу.

Йомгаклау контроле – өч еллык укыту программасын үзләштергәннән соң йомгаклау күргәзмәсе формасында үткәрелә. Йомгаклау аттестациясен уңышлы үткән чыгарылыш укучыларына “Туган як табигатен өйрәнү” өстәмә гомуми белем бирү программасын үзләштерү турында таныклык бирелә.

1 ЕЛ УКЫТУГА УКУ ПЛАНЫ

№ п/п	**Бүлек исеме, темалар**	**Сәгатьләр саны**			**Аттестация төрләре, тикшерү ысуллары**
		Барлыгы	Теория	Практика	
1.	**Кереш дәрес.** Куркынычсызлык кагыйдәләре. Кереш контроль “Мин табигать баласы”	8	4	4	Телдән сораштыру, күзәтү
2.	**Туган як.** Табигый материаллар белән эшләү: кипкән яфраклар, чәчәклр, имән чыршы чикләвекләре һ.б.	16	4	12	Кечкенә-выставка, презентация эшләре
3.	**Экологиянең мөһим нигезләре**. Экология турында төшенчә. Экология һәм сәламәтлек. Кеше экологиясе	12	6	6	Әңгәмә, аралашу, үзлектән эш, практик эш
4.	**Бакча үсемлекләре.** Агачлар. Куаклар. Үләннәр. Яшелчәләр. Тәмләткечләр. Агымдагы контроль	44	24	20	Конкурс-викторина. Сораштыру. Практик эш

5.	**Җылы якларда үсүче җиләк-җимешләр, яшелчәләр**	18	2	16	Кечкенә-выставка, сораштыру
6.	**“Икенче тормыш”**. Табигать материалларыннан сувенирлар ясау	30	4	26	“Экология әлифбасы” проектын яклау
7.	**Иҗади эшләр выставкасы**	2	-	2	Балалар эшләреннән выставка
8.	**Экскурсияләр, бәйрәмнәр**	8	-	8	Эшлекле уен, аралашу, сораштыру
9.	**Йомгаклау.** Укыту модуле “Юл куркынычсызлыгы”. Арадаш контроль	6	2	4	Телдән уен формасында сораштыру, ярыш. Тестлар ясау
	Барлыгы:	**144 с.**	**46 с.**	**98 с.**	

1 ЕЛ УКЫТУГА ПРОГРАММА ЭЧТӘЛЕГЕ

1 тема: Кереш дәрес. Түгәрәкнең максаты, мәсьәләләре, үткәрү тәртибе. Куркынычсызлык һәм юл йөрү кагыйдәләре.

Халык медицинасы турында төшенчә. Борынгы кешеләрнең төрле үсемлекләрдән файдаланырга өйрәнүләре. Медицинага нигез салучы Гиппократ һәм башка борынгы табиблар белән таныштыру (Диоскорид, Авиценна һ.б.). Юл йөрү кагыйдәләре буенча әңгәмә. Кереш контроль № 1. Сораштыру.

Күрсәтмә материал: Обучение школьников правилам безопасного поведения на дороге (5-9 классы): Учебно-методическое пособие / Р.Ш. Ахмадиева, С.А. Бикчентаева, Д.Д. Забиров, Е.Е. Воронина и др./ Под общей ред. Р.Н. Минниханова, Д.М. Мустафина. – Казань: ГБУ «НЦ БЖД», 2020 г.

2 тема: Туган як. Туган ягым – Татарстан. Аның символикасы һәм атрибутикасы. Географик урыны, климатының үзенчәлекләре, үсемлек һәм хайваннар дөньясы белән таныштыру.

Практика. Татарстан республикасының флагын ясау. Бәйрәмнәр үткәрү. Көзге, кышкы, язгы табигатькә, музейларга экскурсияләр.

3 тема: Экологиянең мөһим нигезләре. Экология турында төшенчә. Экология һәм сәламәтлек. Кеше экологиясе. Тормыштагы экология.
Практика. РФ һәм ТР-ның Кызыл китаплары белән танышу. Экологик сукмак буйлап сәяхәт.
4 тема: Бакча үсемлекләре. Культуралаштырылган бакча агачлары, куаклары, дару үләннәре, яшелчәләр, тәмләткечләр. Аларның биологик үзенчәлекләре. Җимешләре, яфраклары, кайрылары дару өчен кулланыла торган агачлар, куаклар. Җиләк-җимешләр һәм яшелчәләрнең файдалары. Чәчәкләре, яфраклары, тамырлары дару өчен кулланыла торган үләннәр. Аларны җыю, киптерү, саклау. Дару чималын әзерләү һәм аны куллану кагыйдәләре.
Практика. Агачлар, үсемлекләр исеме белән аталган шигырьләр, табышмаклар белән танышу, җырлар өйрәнү. Рәсемнәр конкурсы үткәрү. Дару үләннәре белән чәй эчү. Яшелчәләрдән салатлар ясау. Юл йөрү кагыйдәләре буенча әңгәмә.
Агымдагы контроль. Тест № 2 “Туган ягым - Татарстан”.
5 тема: Җылы якларда үсүче җиләк-җимешләр, яшелчәләр. Җылы якларда үсүче җиләк-җимешләр, яшелчәләр: йөзем, өрек, әфлисун, лимон, грейпфрут, әстерхән чикләвеге, инҗир, карбыз, кавын, анар (гранат), авокадо, ананас, хөрмә, финик, киви. Аларның химик составы. Фәнни һәм халык медицинасында азык һәм дару чималы булып кулланылуы. Юл йөрү кагыйдәләре буенча әңгәмә.
Практика. Рәсемнәр конкурсы үткәрү. Белемнәрен тикшерү. Төрле җимешләр белән эчемлекләр әзерләү.
6 тема: “Икенче тормыш” Табигать материалларыннан сувенирлар ясау.
Практика. Бәйрәм формасында балаларның белемнәрен тикшерү. Арадаш контроль. Тестлар ясау. Иҗади эшләрдән выставка ясау.
7 тема: Иҗади эшләр выставкасы. Балалар ел буена эшләгән эшләреннән күргәзмә ясыйлар. Бер берсенең эшләренә бәя бирәләр.
8 тема: Экскурсияләр. Бәйрәмнәр. Туган шәһәребез паркыларына экскурсияләр оештыру. Табигать күренешләрен күзәтү.
9 тема: Йомгаклау дәресе. Түгәрәк эшчәнлегенең еллык эшенә нәтиҗә ясау. Фикерләр алышу. Алдагы елларга теләкләр. Юл йөрү кагыйдәләрен кабатлау.
Арадаш – контроль. Тест № 3 “Безнең як үсемлекләре”
Практика. Укыту модуле «Юл куркынычсызлыгы». Юл йөрү кагыйдәләрен уен формасында оештыру. Практик эшләр.

2 ЕЛ УКЫТУГА УКУ ПЛАНЫ

№ п/п	Бүлек исеме, темалар	Сәгатьләр саны			Аттестация төрләре, тикшерү ысуллары
		Барлыгы	Теория	Практика	
1.	**Кереш дәрес.** Куркынычсызлык кагыйдәләре. Кереш контроль. Тест	6	3	3	Кереш контроль.

	№ 4				Тест. Телдән сораштыру, күзәтү
2.	**Туган ягым - Татарстан. Яшәгән җиребез.** Атрибутика һәм символика. Минем туган шәһәрем - Түбән Кама. Табигатькә экскурсия	36	18	18	Кечкенә-выставка, презентация эшләре
3.	**Терек һәм терек булмаган табигать.** Безнең як табигатенең күренешләре. Һава торышы	24	12	12	Әңгәмә, аралашу, үзлектән эш, практик эш
4.	**Экология һәм Мин.** Экологик сукмак буйлап сәяхәт. Кеше экологиясе. Тормыш экологиясе. Кызыл Китап. Агымдагы контроль. Тест № 5 “Табигатькә куркыныч яный!”	48	30	18	Конкурс-викторина. Сораштыру. Практик эш. Тестлар ясау
5.	**Безнең урман байлыклары.** Дару үләннәре. Агулы үләннәр. Гөмбәләр. Аларны тормышта дөрес куллану	36	18	18	Кечкенә-выставка, сораштыру
6.	**Татарстанда үсүче агулы үсемлекләр. Болын үсемлекләре**. Үләннәр. Аларның файдасы. Тормышта куллану. Гербарий ясау. Табигать материалларыннан сувенирлар ясау	30	18	12	«Экология әлифбасы» проектын яклау
7.	**Иҗади эшләр күргәзмәсе**	24	-	24	Балалар эшләреннән выставка
8.	**Йомгаклау**. Уку елына йомгак ясау. Балаларны тәбрикләү. Арадаш контроль. Викторина № 6 “Гөмбәләр дөньясында”	6	3	3	Эшлекле уен, аралашу, сораштыру

9.	**Укыту модуле “Юл куркынычсызлыгы”.** Саф һавада хәрәкәтле уеннар	6	3	3	Телдән уен формасында сораштыру, ярыш
	Барлыгы:	**216 с.**	**105 с.**	**111 с.**	

2 ЕЛ УКЫТУГА ПРОГРАММА ЭЧТӘЛЕГЕ

1 тема: Кереш дәрес. Түгәрәкнең максаты, бурычлары. Куркынычсызлык һәм юл йөрү кагыйдәләрен искә төшерү. Кереш контроль Тест № 4

Күрсәтмә материал: Обучение школьников правилам безопасного поведения на дороге (5-9 классы): Учебно-методическое пособие / Р.Ш. Ахмадиева, С.А. Бикчентаева, Д.Д. Забиров, Е.Е. Воронина и др./ Под общей ред. Р.Н. Минниханова, Д.М. Мустафина. – Казань: ГБУ «НЦ БЖД», 2020 г.

2 тема: Туган ягым – Татарстан. Яшәгән җиребез. Туган шәһәребез – Түбән Кама. Аның географик урыны, экологик хәле. Урамнары, чишмәләре. Атрибутика һәм символикасы. Климаты. Шәһәребезнең почетлы кешеләре. Беренче төзүчеләре. Туган көне.

3 тема: Терек һәм терек булмаган табигать. Табигать күренешләре. Табигать һәм без. Терек һәм терек булмаган табигать арасындагы бәйләнеш. Үсемлекләр, бөҗәкләр, хайваннар һәм кошлар тормышы. Ел фасылларына хас – сезонлы күренешләр. Метериология фәне. Халык сынамышлары.

4 тема: Экология һәм Мин. Экологиянең мөһим нигезләре. Планета тереклеге (Кызыл китап буенча). Саклана торган тыюлыклар, территорияләр. Аларның төрләре. Экологик этика. Агымдагы контроль. Тест № 5 “Табигатькә куркыныч яный!”

Практика. Экологик ситуацияләрне чишү.

5 тема: Безнең урман байлыклары. Урманда үсүче агачлар, куаклар, дару үләннәре, җиләк-җимешләр. Аларның биологик үзенчәлекләре. Җимешләре, яфраклары, кайрылары, тамырлары, чәчәкләре дару өчен кулланыла торган үсемлекләр. Аларны җыю, киптерү, саклау, дару чималын әзерләү, куллану кагыйдәләре. Кызыл китапка кергән үсемлекләр. Кызыл китапка кергән урман үсемлекләре белән танышу.

Практика. Урман үсемлекләре турында табышмаклар, шигырьләр белән танышу, җырлар өйрәнү. Рәсемнәр ясау. Дару үләннәре белән чәй эчү. Гербарий ясау. Балаларның белемнәрен тикшерү. Дару үсемлекләрен куллану буенча рецептлар язу. Юл йөрү кагыйдәләре буенча әңгәмә.

6 тема: Татарстанда үсүче агулы үсемлекләр. Агулы үсемлекләр һәм агулы дару үләннәре. Аларның агулы һәм файдалы яклары, биологик үзенчәлекләре. Чәчәкләре, җимешләре, яфраклары, тамырлары дару өчен кулланыла торган агулы үләннәр, аларны җыю, киптерү, саклау, куркынычсызлык кагыйдәләре. Юл йөрү кагыйдәләре буенча әңгәмә.

Практика. Кызыл китапка кергән агулы гөмбәләр белән танышу. Аларның рәсемнәрен ясау. Агулы гөмбәләрне аера белергә өйрәнү. Балаларның белемнәрен тикшерү. Агулы дару үсемлекләрен куллану буенча рецептлар төзү. Урман үсемлекләрен җыю, гербарий төзү.

7 тема: Иҗади эшләр күргәзмәсе. Балаларның ел буена эшләгән эшләреннән күргәзмә ясау. Балаларның эшләренә нәтиҗә ясау. Тәбрикләү.
8 тема: Йомгаклау. Урманда үсүче дару үсемлекләре буенча белемнәрне тикшерү. Арадаш контроль. Викторина № 6 "Гөмбәләр дөньясында".
9 тема: Укыту модуле "Юл куркынычсызлыгы". Саф һавада хәрәкәтле уеннар.

3 ЕЛ УКЫТУГА УКУ ПЛАНЫ

№ п/п	Бүлек исеме, темалар	Сәгатьләр саны			Аттестация төрләре, тикшерү ысуллары
		Барлыгы	Теория	Практика	
1.	**Кереш өлеш.** Куркынычсызлык кагыйдәләре. Кереш контроль. Тест № 7 "Чәчәкләр дөньясы"	6	3	3	Телдән сораштыру. Күзәтү. Тестлар чишү
2.	**Туган җирем - Татарстан. Туган шәһәрем –Түбән Кама**. Герб. Флаг. Атрибутика һәм символика. Гаилә паркы. Табигатькә экскурсия	36	18	18	Кечкенә-выставка, презентация эшләре
3.	**Бүлмә үсемлекләре**. Бүлмә үсемлекләренең биологик үзенчәлекләре. Үстерү, үрчетү ысуллары	24	12	12	Әңгәмә, аралашу, үзлектән эш, практик эш
4.	**Бакча гөлләре.** Береллык чәчәкләр. Купеллык чәчәкләр. Суганчадан үсүче чәчәкләр. Агымдагы контроль № 8. Проект эшләрен яклау "Минем шәһәрем. Кичә. Бүген. Иртәгә"	42	24	18	Сораштыру. Практик эш. Проект эшләрен яклау
5.	**Басу һәм болын үсемлекләре.** Биологик үзенчәлекләре. Химик составы. Фәнни һәм халык медицинасында дару чималы булып кулланылучы үсемлекләр. Кызыл китапка кергән үсемлекләр	**36**	**18**	**18**	Кечкенә-выставка, сораштыру
6.	**Дымлы, сазлы урыннарда, сулыкларда үсүче дару**	**30**	**18**	**12**	"Экология әлифбасы"

	үсемлекләре. Биологик үзенчәлекләре. Химик составы. Чәчәге, яфрагы, тамыры фәнни һәм халык медицинасынды кулланыла торган үсемлекләр				проектын яклау
7.	**Чүп үләннәре.** Биологик үзенчәлекләре, химик составы. Чәчәге, яфрагы, тамыры фәнни һәм халык медицинасында дару өчен кулланыла торган үләннәр. Аларны җыю, киптерү, саклау ысуллары. Дару чималын әзерләү, куллану кагыйдәләре	**24**	**12**	**12**	Әңгәмә, аралашу, үзлектән эш, практик эш
8.	**Участокта язгы эшләр.** Мәктәп янында урнашкан участокта язгы эшләр. Орлыкларны сортировка ясау. Орлыклар чәчү	**6**	**3**	**3**	Эшлекле уен, аралашу, сораштыру. Практик эш
9.	**Йомгаклау.** Йомгаклау аттестациясе. Конкурс үткәрү. Табигатьтә белемнәрен тикшерү. Йомгаклау күргәзмәсендә мөстәкыйль эшләгән эшләрне кую, бәяләү	**12**	**6**	**6**	Практик эш. Йомгаклау аттестациясе
	Барлыгы:	**216 с.**	**114 с.**	**102 с.**	

3 ЕЛ УКЫТУГА ПРОГРАММА ЭЧТӘЛЕГЕ

1 тема: Кереш дәрес. Түгәрәкнең максаты, мәсьәләләре. Куркынычсызлык һәм юл йөрү кагыйдәләрен искә төшерү. Кереш контроль.Тест № 7 “Чәчәкләр дөньясы”.
Практика. Көзге табигатькә экскурсия. Юл йөрү кагыйдәләре буенча әңгәмә.
2 тема: Туган җирем – Татарстан. Туган шәһәрем – Түбән Кама. Герб. Флаг. Атрибутика һәм символика. Гаилә паркы. Табигатькә экскурсия.
3 тема: Бүлмә үсемлекләре. Бүлмә гөлләрен үрчетү ысуллары. Аларның авырулары. Бүлмә гөлләрен утырту һәм карау. Аларның биологик үзенчәлекләре һәм үстерү кагыйдәләре. Дару чималы буларак кулланучы өлешләре. Химик составы. Дару чималын әзерләү һәм куллану кагыйдәләре.
Практика. Бүлмә гөлләрен тәрбияләү. Алар турында шигырьләр, легендалар, җырлар белән танышу. Рәсемнәрен ясау. Рецептлар төзү. Белемнәрен тикшерү. Даруханәгә экскурсия.
Кулланма материал: бүлмә гөлләре, җир, савытлар.

4 тема: Бакча гөлләре. Берьеллык һәм күпеллык чәчәкләр. Суганчалы чәчәкләр. Чәчәкләр аранжировкасы.
Практика. Бакча гөлләренең орлыкларын җыю һәм киптерү.
Агымдагы контроль. Проект эшләрен яклау "Минем шәһәрем. Кичә. Бүген. Иртәгә".
Кулланма материал: орлыклар, кипкән һәм тере чәчәкләр, кәгазь, җилем, буяулар.
5 тема: Басу һәм болын үсемлекләре. Басу һәм болын үсемлекләре, аларның биологик үзенчәлекләре, химик составы. Фәнни һәм халык медицинасында дару чималы булып кулланылучы үсемлекләр. Кызыл китапка кергән үсемлекләр.
Практика. Җыю, киптерү, саклау кагыйдәләре. Үсемлекләрдән гербарий төзү. Болын һәм басу үсемлекләре турында табышмаклар, шигырьләр, җырлар белән танышу. Дару үсемлекләре белән чәй эчү. Дару үләннәрен куллану буенча рецептлар төзү. Белемнәр тикшерү. Көзге табигатькә экскурсияләр.
Кулланма материал: орлыклар, кипкән һәм тере чәчәкләр, кәгазь, җилем, буяулар.
6 тема: Дымлы, сазлы урыннарда, сулыкларда үсүче дару үсемлекләре. Дымлы, сазлы урыннарда, сулыкларда үсүче дару үсемлекләре. Аларның биологик үзенчәлекләре, химик составы. Чәчәге, яфрагы, тамыры фәнни һәм халык медицинасынды кулланыла торган үсемлекләр. Кызыл китапка кергән үсемлекләр.
Практика. Дару үләннәренең рәсемнәрен ясау. Реептлар төзү. Алар турында шигырләр эзләү. Кызыл китап белән эшләү. Белемнәрен тикшерү. Юл йөрү кагыйдәләре буенча әңгәмә.
Кулланма материал: орлыклар, кипкән һәм тере чәчәкләр, кәгазь, җилем, буяулар.
7 тема: Чүп үләннәре. Чүп үләннәре. Аларның биологик үзенчәлекләре, химик составы. Чәчәге, яфрагы, тамыры фәнни һәм халык медицинасында дару өчен кулланыла торган үләннәр. Аларны җыю, киптерү, саклау ысуллары. Дару чималын әзерләү, куллану кагыйдәләре.
Практика. Чүп үләннәре турында табышмаклар, шигырьләр, җырлар белән танышу. Аларның рәсемнәрен ясау. Үләннәр җыю. Гербарий төзү. Дару үләннәре белән чәй эчү. Яшь үләннәрдән салатлар ясау. Рецептлар төзү. Белемнәрен тикшерү. Язгы табигатькә экскурсияләр.
8 тема: Участокта язгы эшләр. Мәктәп янында урнашкан участокта язгы эшләр. Орлыкларны сортларга аеру. Орлыклар чәчү.
9 тема: Йомгаклау. Конкурс үткәрү. Табигатьтә белемнәрен тикшерү. Йомгаклау күргәзмәсендә мөстәкыйль эшләгән эшләрне кую, бәяләү. Йомгаклау аттестациясе.

ПРОГРАММАНЫҢ ПЕДАГОГИК-ОЕШТЫРУ ШАРТЛАРЫН ТОРМЫШКА АШЫРУ

Материаль-техник база:
1. *Җылы, якты сыйныф бүлмәсе.*
2. *Җиһазлар:*
- укучылар өстәле - 15 шт.;
- укучылар урындыгы – 30 шт.;
- укытучы урындыгы – 1 шт.;
- укытучы өстәле -1 шт.;
- стена тактасы – 1 шт.;
- шкаф – 1 шт.

3. *ТСО чаралары*
- ноутбук -1 шт
- колонкалар - 2 шт
- мультимедиа проектор, экран

4. *Материаллар һәм җиһазлар*:
- клей, төсле кәгазь, картон, схемалар, шаблоннар, акварель буяулар, таблицалар, кроссвордлар, төсле каләмнәр, кайчылар, фигуралы дыраколлар, пластилин, дренаж, җир, гөл савытлары, кечкенә көрәкләр, лейкалар, орлыклар.

Дидактик материаллар (демонстратив һәм тарату) - журналлар, буклетлар, альбомнар, карточкалар,схемалар. , кайчылар, фигуралы дыраколлар, пластилин, дренаж, җир, гөл савытлары, кечкенә көрәкләр, лейкалар, орлыклар.

“Туган як табигатен өйрәнү" берләшмәсендә дәресне оештыру түбәндәге таләпләргә җавап бирә:

● төбәк туристлык берләшмәсе белән танышу, сөйләм культурасын үстерү, табигать матурлыгына соклану уяту;
● уку материалы дәреснең максаты һәм эчтәлеге нигезендә сайлап алына;
● дәрес формалары: коллектив, инвивидуаль, төркем белән;
● дәреснең темасы һәм эчтәлеге буенча укыту методларының һәм алымнарының туры килүе.

Методлар һәм алымнар.

Әлеге программаны уңышлы тормышка ашыру өчен укучыларда тотрыклы кызыксыну булдырырга ярдәм итә торган заманча ысуллар кулланыла.

Эшчәнлекнең төрләре.

● яңа белем алу (укытучы теоретик мәгълүматны хәбәр итә). Мондый төрдәге дәрестә укучы яңа тема белән таныша;
● белем һәм күнекмәләрне формалаштыру дәресләре (педагог җитәкчелегендә мөстәкыйль эшчәнлек);
● кабатлау (материалны үзләштерүнең сыйфатын билгели), мондый дәресләр йомгаклау дәресе булып торалар;
● катнаш дәрес (берничә укыту бурычын чишү). Теманың үзенчәлегенә карап индивидуаль, төркемләп шөгыльләнергә мөмкин.

Эмоциональ: уңыш ситуациясе, бүләкләү һәм шелтәләү, танып-белү, билгеле шәхес булу теләген үстерү.

Ихтыяри: укучыларның белем алуга карата җаваплы карашын формалаштыру. *Социаль:* үзара ярдәмләшү ситуацияләре булдыру, коллектив эш нәтиҗәләре белән кызыксындыру.

Танып-белү: укучының субъектив тәҗрибәсенә таяныч, иҗади мөмкинлекләрен хәл итү, проблемалы ситуацияләрне булдыру.

Дәрес берничә этаптан тора:

● Күрсәтмә-методик рәтне аңлату һәм үсемлекләр дөньясы буенча репродукцияләр демонстрацияләү, күрсәтмә материаллар белән эшләү, табигатьтә шул үсемлекне табу, аның үзенчәлекләрен күрсәтә белү, чагыштыру, укучыларның кабул итүе аша педагог фикер алышулар оештыру;
● Схемалар ярдәмендә биремнәрне үтәү;

● Йомгак ясау, башкарган биремнәргә анализ ясау, күргәзмә оештыру.

Эш алымнары һәм методлары:

● Төрле бәйгеләрдә, күргәзмәләрдә актив катнашу;
● Шәһәребезнең куренекле шәхесләре белән очрашулар оештыру;
● Шәһәребезнең музейларына экскурсияләр оештыру;
● Балалар коллективын булдыру һәм үстерү.

Аттестация формалары/контроль һәм бәяләү материаллары

Укучыларның программа материалын үзләштерү киләсе контрольне үткәрү барышында күзәтелә:

- *Кереш контроль*. Ул һәр уку елы башында, белем бирү процессы башланганчы укучының белем дәрәҗәсен бәяләү өчен үткәрелә. Ул төп терминология һәм декоратив-гамәли иҗат өлкәсендә эш ысуллары һәм алымнары буенча сораштыру, әңгәмә рәвешендә уза.
- *Агымдагы контроль.* Программаны гамәлгә ашыруның бөтен срогы дәвамында (зур бүлекне өйрәнү тәмамланганнан соң, ярты еллыкта) үткәрелә. Мөстәкыйль практик эш, сораштыру, тестлар, конкурсларда, күргәзмәләрдә үз эшләре белән катнашу, иҗади проектны яклау рәвешендә узарга мөмкин.
- *Арадаш аттестация.* Программаны үзләштерү нәтиҗәлелеген билгеләү өчен үткәрелә. Укытуның беренче, икенче ел ахырында викторина, тест формаларында уздырыла.
- *Йомгаклау контроле.* Программаны өч ел уңышлы үзләштергәннән соң уздырыла. Укуның өченче ел ахырында (программа буенча тулы курсны тәмамлаганнан соң) Балалар һәм яшьләр иҗаты сараенда уздырылган йомгаклау күргәзмәсендә иҗади эшләрен яклау рәвешендә уздырыла.

Үткәрү вакыты	***Үткәрү максаты***	***Аттестация һәм контроль формалары***
1 ел укыту Кереш контроль		
1 ел укыту башында (сентябрь)	Балаларның башлангыч белем дәрәҗәләрен һәм аларның иҗади сәләтләрен билгеләү	Әңгәмә, телдән сораштыру, кечкенә тестлар чишү. Анкета уздыру
Агымдагы контроль		
1 ел укыту уртасында (декабрь)	Укучылар тарафыннан уку материалының үзләштерү дәрәҗәсен билгеләү. Укучыларда укуга карата җаваплылык һәм кызыксыну уяту. Укуда алга киткән һәм үзләштермәгәннәрне барлау. Укытуда аеруча нәтиҗәле чараларны сайлап алу. Әйләнә - тирә объектларны күзәтү, алган күзәтү	Педагогик күзәтү, контроль дәрес, мөстәкыйль эш, тестлар үткәрү “Туган ягым - Татарстан!”

	нәтиҗәләрен чагыштырып, аңлата белү	
Арадаш контроль		
1 ел укыту ахырында (май)	Балаларның уку матералын үзләштерүен тикшерү. Алган белемнәрен һәм күнекмәләрен тормышта куллана белүләрен күзәтү	Тестлар уздыру “Безнең як үсемлекләре”
2 ел укыту Кереш контроль		
2 ел укыту башында (сентябрь)	Укучыларның туган як темасы буенча әзерлек сыйфатын бәяләү	Тестлар уздыру ”Татарстан минем республикам”
Агымдагы контроль		
2 ел укыту (декабрь)	Укучылар тарафыннан уку материалының үзләштерү дәрәҗәсен билгеләү. Әйләнә - тирә объектларны күзәтү, алган күзәтү нәтиҗәләрен чагыштырып, аңлата белү	Тестлар уздыру “Табигатькә куркыныч яный!”
Арадаш контроль		
2 ел укыту (май)	Балаларны табигать белән тыгыз элемтәдә булуларын тикшерү. Тирә - як мөхиткә сакчыл караш тәрбияләү	Викторина “Гөмбәләр дөньясында”
3 ел укыту Кереш контроль		
3 ел укыту башында (сентябрь)	Бакчаларда үсүче чәчәкләр турында булган белемнәрен тикшерү, белем дәрәҗәләрен тормыш белән бәйләү	Тестлар уздыру “Чәчәкләр дөньясы”
Агымдагы контроль		
3 ел укыту (декабрь)	Туган шәһәребез турында алган белем дәрәҗәләрен тикшерү. Патроитик хисләр тәрбияләү. Алган белемнәрен иҗади эшләрендә куллана белү	Проект эшләрен яклау “Минем шәһәрем. Кичә. Бүген. Иртәгә”
Йомгаклау контроле		
3 ел укыту ахырында (май)	Балаларның уку матералын үзләштерүен тикшерү. Алган белемнәрен һәм	Балалар һәм яшьләр иҗаты сараенда оештырылган йомгаклау күргәзмәсендә

	күнекмәләрен тормышта куллана белүләрен күзәтү	иҗади эшләре белән катнашу

Педагогик мониторинг.

Программаны уңышлы үзләштерү өчен эшчәнлек нәтиҗәләрен өзлексез һәм системалы тикшерү сорала.

Параметрлар	**Бәяләмә**
Белем бирү нәтиҗәсе	Балалар тарафыннан укыту эшчәнлеген үзләштерү. Күнекмәләр төрлелеге. Предмет буенча белем тирәнлеге. Укучыларның практик һәм иҗади казанышлары. Укытуда тотрыклы кызыксындыру эшчәнлегенең актив позициясе.
Тәрбия бирү нәтиҗәсе	Үз-үзеңне тоту культурасы. Бирелгән биремнәрне дөрес итеп үтәү, эш урынын тәртиптә тоту. Башлаган эшне ахырына җиткерү.
Социаль-педагогик нәтиҗә	Санитария-гигиена таләпләрен үтәү. Куркынычсызлык техникасы таләпләрен үтәү. Коллективта мөнәсәбәт. Педагогка карата мөнәсәбәт.

Күрсәткечләр – югары, уртача, түбән булулары белән бәяләнәләр.

Укыту нәтиҗәлеге мониторингы программаның һәр бүлеге беткәннән соң үткәрелә.

- Предмет буенча белем тирәнлеге.

Югары: программа буенча киң белемгә ия, туган як табигате буенча кирәкле терминнарны иркен куллана, өстәмә әдәбияттан файдалана.

Уртача: программа буенча тулы булмаган белемгә ия, туган як табигате буенча аерым терминнарны белә, өстәмә әдәбияттан файдаланмый.

Түбән: программа буенча белеме җитәрлек түгел, аерым билгеләмәләрне генә белә.

- Эшчәнлеккә тотрыклы кызыксыну һәм укытуда актив позиция булдыру.

Югары: эшчәнлеккә актив кызыксындыру булдыру, өйдә мөстәкыйль шөгыльләнү, башкаларга ярдәм күрсәтү, бәйгеләрдә актив катнашу.

Уртача: эшчәнлеккә кызыксыну күрсәтә, максатка ирешүдә эшнең бер этабында активлык күрсәтә.

Түбән: актив түгел, педагог кушуы буенча билгеле бер эшне генә башкара.

- Иҗат уңышлары төрлелеге.

Югары: теләсә нинди масштабтагы бәйгеләрдә, чыгышларда даими катнаша.

Уртача: учреждение, берләшмә эчендәге бәйге, чыгышларда катнаша.

Түбән: берләшмә эчендәге чараларда сирәк катнаша.

- Гомуми танып-белү сәләтләрен үстерү.

Югары: туган ягыбыз табигатендә үсүче үсемлекләрне яхшы таный, тирән фикер йөртә, иҗади күзаллау яхшы формалашкан, игътибары тотрыклы.

Уртача: туган ягыбыз табигате турында иҗади күзаллау яхшы формалашкан, үсемлекләрне дөрес аеру өчен педагог ярдәме кирәк, сорауларга җавапларны озак уйлаганнан соң гына бирә.

Түбән: туган як табигате турында фикер йөртүе түбән, иҗади кузаллау начар формалашкан, үсемләрнең исемнәрен белми , сорауларга җавап бирми.

Тәрбия чараларының нәтиҗәлеген мониторинглау:

- Баланың үз-үзен тотышы.

Югары: әдәплелек кагыйдәләрен саклый, әхлакый фикерләү сыйфатларына ия (игелеклелек, хөрмәт итү, дисциплина).

Уртача: әдәплелек кагыйдәләрен белә, аларны үти.

Түбән: әдәплелек кагыйдәләре норма белән туры килми. Үз-үзеңне дөрес тоту кагыйдәләрен сирәк үти.

- Коллективка карата мөнәсәбәт.

Югары: югары коммуникатив сыйфатларга ия, коллектив эшләрендә актив катнаша.

Уртача: коммуникатив сыйфатларга ия, тик коллектив эшләрендә катнашырга ояла.

Түбән: коммуникатив сыйфатлар түбән, коллектив белән аралашу теләге юк.

Социаль-педагогик нәтиҗәләр мониторингы:

- Санитар-гигиена таләпләрен үтәү.

*Югары :*пөхтә һәм чиста йөри, иҗади эшләр өчен папкасы тәртиптә.

Уртача: педагог санитар-гигиена таләпләрен искә төшергәннән соң гына үти.

Түбән: санитар-гигиена таләпләрен үтәү белән бик сирәк ризалаша.

- Куркынычсызлык техникасы таләпләрен үтәү.

Югары: практик эшләр вакытында барлык куркынычсызлык техникасы кагыйдәләрен башкара.

Уртача: куркынычсызлык техникасы кагыйдәләрен педагог искә төшергәндә үти.

Түбән: куркынычсызлык техникасы кагыйдәләрен укытучы контрольдә тотканда гына үти.

- Коллективка карата мөнәсәбәте.

Югары: игелекле, коллективта һәркемгә ярдәм итәргә омтыла, күмәк эшләрдә катнашырга теләк белдерә.

Уртача: низахлашмый, иптәшләре белән хезмәттәшлек итәргә омтылмый.

Түбән: иптәшләре белән хезмәттәшлек итүдән баш тарта.

- Педагогка мөнәсәбәт.

Югары: игътибарлы һәм илтифатлы, сораулары булса ярдәм сорап мөрәҗәгать итә.

Уртача: педагог таләпләрен башкара.

Түбән: таләп иткәннән соң гына сорауларга җавап бирә.

Белем бирү программасында билгеләнгән тәрбия бурычларының тормышка ашырылуы аша “Туган як табигатен өйрәнү” берләшмәсенә йөрүче укучылар муниципаль, республика, бөтенроссия, халыкара чараларда, бәйгеләрдә, кичәләрдә һ.б катнашалар.

Нәтиҗәләр чыгаруның төп формалары:

3 елга исәпләнгән “Туган як табигатен өйрәнү” программасын тормышка ашыруны ачык дәресләр, әти-әниләр белән төрле бәйрәм кичәләре оештыру, күп төрле экологик акцияләрдә, конкурсларда, фестивальләрдә актив катнашу шәһәр күләмендә уздырылучы бәйрәм-кичәләрендә чыгыш ясаулар тәшкил итә.

Өстәмә белем программасын, йомгаклау аттестациясен уңышлы узган балага таныклык бирелә.

БЕЛЕМ ДӘРӘҖӘСЕН ТИКШЕРҮ МАТЕРИАЛЛАРЫ

1нче ел укыту

Кереш контроль

Максат: балаларның туган як табигатебез турында булган башлангыч белемнәрен тикшерү**.**

Контроль формасы: телдән әңгәмә, сораштыру. Тестларга дөрес җаваплар табу.

Тест

1. **"Табигать" төшенчәсенә туры килүче сүзләрне язып алырга:**

Кар	болыт	коңгыз	бүре	боз	кирпеч
чүкеч	ком	кәрәс	имән	ромашка	су

Терек булмаган табигатьне белдерүче сүзләрнең астына сары карандаш белән сызарга, терек табигатьне белдерүче сүзләрнең астына яшел карандаш белән сызарга.

2. **Һава температурасын үлчәүче приборның исемен язып ал:**

Үлчәү	спидометр	термометр
Монометр	сәгать	метр

3. **Җөмләләрне тулыландыр:**

Су җылынганда _________________ әйләнә.

Су суынганда ____________________ әйләнә.

4**. Күчмә кошларның исемнәрен язып ал:**

Песнәк, торна, карлыгач, күгәрчен, кыр үрдәге, сыерчык, челән, саескан, кыр казы, сандугач.

5**. Кешенең табигатькә дөрес мөнәсәбәтен күрсәткән юлларны тап:**

а) Урманнарны кисеп бетерү;

б) Агач һәм куаклар утырту;

в) Калдык - постыкларны суга ташлау;

г) Зоопарклар булдыру.

6. **Нәрсә ул глобус?**

а) Җир шары;

б) Җир өслеге;

в) Рәсемле шар.

7. **Ылыслы үсемлекләр яфраклы үсемлекләрдән нәрсә белән аерыла?**

а) Ылыслы үсемлекләр яфраклы үсемлекләрдән тәбәнәк;

б) Ылыслы үсемлекләрнең яфраклары- ылыслар;

в) Ылыслы үсемлекләр урманда гына үсә.

8. **Агулы гөмбәләрне тап:**

а) Ак гөмбә;

б) Үтле гөмбә;
в) Чебен гөмбәсе;
г) Усак гөмбәсе.

9. **Җөмләләрне тулыландыр:**
Кеше тарафыннан үстерелгән үсемлекләр ________________ дип атала.
Кыргый табигать шартларында үскән үсемлекләр ____________ дип атала.

10. **Нинди хайваннарны йорт хайваннары дип атыйлар?**
а) Кеше янында яши торган барлык хайваннарны;
б) Кеше тарафыннан үрчетелә, тәрбияләнә, файдаланыла торган хайваннарны;
в) Үрчергә сәләтле барлык хайваннарны.

Дөрес җаваплар:

1. 1; 3; 5; 8; 9;10;12
2. 6
3. Пар, боз
4. 2, 3 ,5, 6, 7,9,10
5. б), г)
6. б)
7. б)
8. в)
9. Культуралы, кыргый
10. б)

Бәяләү критерийлары:

Дәрәҗә	Балл
Югары	10
Уртача	9 - 5
Түбән	4 эзерәк

Агымдагы контроль

Максат: туган шәһәребез, республикабыз турында алган белемнәрен тикшерү.
Контроль формасы: “Туган ягым –Татарстан” тестына дөрес җаваплар язу.

Тест

1. Россия Федерациясе субъектларының кайсысында Түбән Кама урнашкан?
1) Татарстан; *
2) Башкортостан;
3) Адыгея.

2. Түбән Камага кайсы елда шәһәр статусы бирелде?
1) 30 август 1990 ел;
2) 12 июнь 1958 ел;
3) 22 сентябрь1966 ел. *

3. Завод комплексының кайсы тибында Түбән Кама торгызылды?
1) Химия заводлары янында; *

2) Автомобиль заводлары янында;
3) Суднолар төзү заводлары янында.

4. Түбән Кама нинди елга ярында тора?
1) Нократ;
2) Идел;
3) Кама. *

5. Түбән Кама кайсы елда беренче тапкыр «Россиянең иң төзек шәһәре» исеменә лаек булды?
1) 2000 елда; *
2) 2003 елда;
3) 2011 елда.

6. Түбән Кама гербы нинди чәчәклрдән төзелгән?
1) Зәңгәр, сары һәм кызыл;
2) Ак, кара һәм яшел;
3) Зәңгәр, сары Һәм яшел. *

7. Түбән Камадан Казанга кадәр күпме чакрым?
1) 236 км; *
2) 465 км;
3) 138 км.

8. Түбән Кама өчен нинди климат хас?
1) Уртача-континенталь климат; *
2) Экваториаль климат;
3) Урта диңгез климаты.

9. Түбән Кама халкы ничек атала?
1) Нижнекамичи;
2) Түбәнкамалылар; *
3) Нижнекамы.

10. Түбән Кама "Идел буеның мәдәни башкаласы" исеменә кайсы елда лаек булды?
1) 1999 елда;
2) 2002 елда; *
3) 2013 елда.

Бәяләү критерийлары:

Дәрәҗә	Балл
Югары	10
Уртача	9 - 5
Түбән	4 эзерәк

Арадаш контроль

Максат: безнең якларда үсүче үсемлекләр турында алган белемнәрен тикшерү, практикада куллана белү.

Контроль формасы: "Безнең як үсемлекләре" тестын язмача башкару.

Тест

1. Культуралы үсемлекләргә керми:

А) чия; *

Б) кишер;

В) алабута; *

Г) солы.

2. Күп еллар буе яшәүче үсемлекләр:

А) берьеллыклар;

Б) икееллыклар;

В) күпьеллыклар. *

3. Яшелчәләргә кайсысы керми:

А) кабак;

Б) кәбестә;

В) слива; *

Г) кыяр.

4. Без үсемлекләрнең кайсы өлешләре белән тукланабыз?

Кишер____

Бәрәңге____

Чөгендер____

Кыяр____

Кәбестә____

Арыш, солы, арпа____

5. Ялгышларны тап:

А) Бәрәңге мыекчадан үрчи; *

Б) Кыяр орлыктан үрчи;

В) Җиләк мыекчадан үрчи;

Г) Бәрәңге бүлбедән үрчи;

Д) Миләүшә гөле яфрактан үрчи.

6. Дөрес җавапны билгелә:

Үсемлекләр орлыктан орлыкка кадәр үсешне бер сезон эчендә үтәләр һәм үләләр

- берьеллыклар; *
- икееллыклар;
- күпьеллыклар;

7. Агроном кем ул?

А) Мәктәптә белем бирүче;

Б) Ничек югары уңыш алырга кирәклеген белүче; *

В) Больницада эшләүче.

8. Культуралы үсемлекләрне күрсәт?

А) арыш; *
Б) крыжовник;
В) бодай; *
Г) кычыткан.

9. Куаклар дип нинди үсемлекләргә әйтәләр?
А) Бер генә каты кәүсә;
Б) Күп агачсыман сабаклар – вак кәүсәләр; *
В) Йомшак сусыл сабаклар.

10. Кайсы ел фасылы турында сүз бара?

Бу айларда урманнар бик матур. Нинди генә төсләр юк анда?! Кайбер чәчәкләрнең матурлыгы югала, алар инде киләсе ел өчен орлык бирә. Агачлар яфракларын коя, җир өстенә сары юрган түшәлә. Кырларда комбайннар гөрелтесе ишетелә. Арыш, бодай җирләре бушап кала. Ул кырларны кара каргалар яулап ала. Аларның ерак юлга китәр өчен хәл җыясы, тукланасы бар. Алар шунда коелып калган бөртекләрне рәхәтләнеп чүплиләр, аннары, канатларын ныгытыр өчен, төркем-төркем булып очып алалар. Зәп-зәңгәр күктә җепкә тезелеп кыр үрдәкләре, торналар, саубуллашып, ерак юлга кузгала.

Җавап:____________________________

Бәяләү критерийлары:

Дәрәҗә	Балл
Югары	10
Уртача	9 - 5
Түбән	4 эзерәк

2 нче ел укыту
Кереш контроль.

Максат: укучыларның үтелгән темалар буенча әзерлек сыйфатын бәяләү.
Контроль формасы: “Татарстан минем республикам” дип аталган тестның сорауларына язмача җаваплар табу.

Тест

1. Татарстан башкаласы…
- Зәй;
- Мәскәү;
- Казан; +
- Алабуга.

2. Казан шәһәре нинди елгаларда тора?
- Казансу, Идел; +
- Кама, Ока;
- Нева, Дон;
- Нократ, Шишма.

3. Татарстан территориясендә нинди тамырлы халык яши?
- Мордва, якутлар;

- Татарлар, руслар; +
- Удмуртлар, казахлар;
- Калмыклар, чувашлар.

4. Татарстан гербында нәрсә сурәтләнгән?

- Ике башлы бөркет;
- Канатлы ак барс; +
- Аттагы җайдак;
- Аю.

5. Татарстан Республикасы Дәүләт флагындагы төсләрнең нинди эзлеклелеге бар?

- Яшел, ак, кызыл; +
- Ак, кызыл, яшел;
- Кызыл, яшел, ак;
- Кызыл, ак, яшел.

6. Татарстан башкаласының меңьеллыгы нинди елда бәйрәм ителгән?

- 1991 елда;
- 2000 елда;
- 2005 елда; +
- 2013 елда.

7. Татарстан Республикасының беренче президенты исеме…

- Рөстәм Миңнеханов;
- Борис Ельцин;
- Корбан Бердыев;
- Минтимер Шәймиев. +

8. Татарстанның иң яшь шәһәре…

- Чистай;
- Зәй; +
- Түбән Кама;
- Алабуга.

9. Түбән Камадан Казанга кадәр күпме чакрым?

- 236 км; +
- 465 км;
- 138 км;
- 290 км.

10. Татарстанда шәһәрләр саны:

- 22; +
- 30;
- 26;
- 38.

Бәяләү критерийлары:

Дәрәҗә	Балл
Югары	10
Уртача	9 - 5
Түбән	4 эзерәк

Агымдагы контроль

Максат: тирә–як мөхитне саклау, аны яшелләндерү өстендә эшли белүләрен ачыклау. Практик эшләрдә куллана белү.
Контроль формасы: сорауларга дөрес җаваплар табу.

Тест “Табигатькә куркыныч яный!”

1. Җирдә урманнар ни өчен кими?
А) янгыннар һәм табигый бәла-казалар нәтиҗәсендә;*
Б) Җирдә климат үзгәргәнгә;
В) шәһәрләр, юллар төзегәнгә, басулар эшкәрткәнгә.*

2. Үсемлекләр, хайваннар һәм кешеләр тормышы өчен нинди һава һәм су кирәк?
А) үтә күренмәле;
Б) төссез;
В) чиста.*

3. Елга һәм күлләрдә су ни өчен пычрана?
А) суны хуҗалыкта кулланганга;
Б) суны призводствода кулланганга;
В) завод-фабрикалардан, фермалардан чыккан агынты судан.*

4. Терек табигатьне саклап калу өчен кешеләр ниләр эшлиләр?
А) тыюлыклар, ботаник бакчалар булдыралар;*
Б) бульварлар һәм скверлар булдыралар;
В) фермалар, умарталыклар һәм кош фермалары булдыралар.

5. Нәрсә ул тыюлыклар?
А) тыюлыклар – ул шундый җирләр, анда табигатьтәге бернәрсәгә дә тияргә ярамый;
Б) тыюлыклар – ул шундый җирләр, анда дөньяда сирәк булган үсемлекләрне үстерәләр;*
В) тыюлыклар – ул шундый җирләр, анда күптөрле җәнлекләр, кошлар һәм бөҗәкләр яши.

Бәяләү критерийлары:

Дәрәҗә	Балл
Югары	5
Уртача	4-3
Түбән	3 эзерәк

Арадаш контроль

Максат: тирә – як мөхитне саклау, укучыларның үтелгән темалар буенча әзерлек сыйфатын бәяләү.
Контроль формасы: сорауларга дөрес җавапларны табу.

Викторина “Гөмбәләр дөньясында”

1. Гөмбә җыйганда нинди кагыйдәләрне үтәргә кирәк?
2. Ни өчен кирәк түгел Җыенга гөмбә янында юллар?
3. Нинди гөмбә иң агулы?
4. Гөмбә белән агуланда нинди беренче ярдәм күрсәтергә кирәк?
5. Теплицада ел әйләнәсе нинди ашый торган гөмбәләрне үстерергә була?
6. Нинди гөмбәләр махсус өйрәтелгән этләр белән, ә Франциядә - өй дуңгызлары белән эзли?
7. Нинди гөмбәләрне “тату балалар” дип атыйлар?
8. Гөмбә ничек үрчи?
9. Гөмбәләр турында фән ничек атала?
10. Гөмбә җыюны ничек атыйлар?
11. Кайчан яхшырак гөмбәләрне җыярга? Ни өчен?
12. Беренче язгы ашый торган гөмбәләрне ничек атыйлар?
13. Ничек аерырга бледную поганканы сыроежкадан?
14. Нигә иске гөмбәләрне җыярга ярамый?
15. Сырлы-сырлы ризыклар ошыймы?

“Гөмбә”викторинасы сорауларына җаваплар.

1. Танымамаган, карт, кортлы гөмбәләрне алырга ярамый. алырга ярамый.
2. Гөмбә автомобиль газларындагы зарарлы матдәләр туплый.
3. Кызгылт сары.
4. Ашказанын калий перманганаты эретмәсе белән юарга, активланган күмерне кабул итәргә, клизма ясарга, табиб чакыртырга.
5. Шампиньон.
6. Трюклар.
7. Опята.
8. Бәхәс.
9. Экология.
10. “Тыныч ау".
11. Кояш чykканнан соң.
12. Карлыгачлар һәм юллар.
13. Аяктагы итек буенча.
14. Алар белән агуланырга мөмкин.
15. Әйе.

Бәяләү критерийлары:

Дәрәҗә	Балл
Югары	15
Уртача	14 - 8
Түбән	7 эзерәк

3 нче ел укыту

Кереш контроль

Максат: тир – як мөхитне саклау, укучыларның үтелгән темалар буенча әзерлек сыйфатын бәяләү.

Контроль формасы: “Чәчәкләр дөньясы” тестының сорауларына дөрес җаваплар табу.

Тест

1. Сары төстә нинди чәчәкләр?

А) Кыңгырау;
Б) Күкчәчәк;
В) Тузганак .+

2. 8 Мартка нинди чәчәк традицион бүләк санала?

А) Роза;
Б) Мимоза;
В) Тюльпан(Ләлә). +

3. Нинди чәчәк иртә язда чәчәк ата?

А) Ромашка;
Б) Тузганак;
В) Умырзая. +

4. Незабудка чәчәге нинди төстә?

А) Кызыл;
Б) Зәңгәр; +
В) Сары.

5. Кыр чәчәкләренә кайсы чәчәк керә?

А) Күкчәчәк; +
Б) Роза;
В) Пион.

6. Маршакның "Үнике ай" әкиятендә сүз нинди чәчәкләр турында бара?

А) Тюльпан;
Б) Роза;
В) Умырзая. +

7. Күләме буенча иң зур чәчәк кайсысы?

А) Тузганак;
Б) Көнбагыш; +
В) Ромашка.

8. Нинди чәчәкләр башта сары, ә аннары йонлач, ак һәм әгәр аңа өрсәң, орлыклары төрле якка оча:

А) Ромашка;
Б) Кыңгырау;
В) Тузганак. +

9. Исемлектән кайсысы чәчәк түгел?

А) Кычыткан; +
Б) Сальвия;
В) Миләүшә.

10. Чәчәкнең өлеше түгел:

А) Яфрак;
Б) Ботак; +
В) Сабак.

Бәяләү критерийлары:

Дәрәҗә	Балл
Югары	10
Уртача	9 - 5
Түбән	4 эзерәк

Агымдагы контроль

Максат: проект эшләрен язу һәм эшне яклау күнекмәләрен, фәнни эшнең нәтиҗәсен чыгара белү күнекмәләрен бәяләү.

Контроль формасы: бирелгән темаларга мөстәкыйль проект эшләре башкару.

Проект эшләрен яклау

Темалар :

1. Минем шәһәрем. Кичә. Бүген. Иртәгә.
2. Мәктәбем горурлыгы - музей.
3. Халкымның милли бәйрәмнәре.
4. Татар халкының милли ашлары.
5. Безнең як йолалары.
6. Безнең шәһәребез һәйкәлләре.
7. Безнең төбәктә туризмны үстерү перспективалары.
8. Безнең якның мактаулы танылган гражданнары.
9. Минем гаиләмнең генеалогик агачы.

Эш структурасы:

- титул бите;
- идарә;
- кереш;
- төп өлеше;
- нәтиҗә;
- кулланылган әдәбият исемлеге;
- кушымталар (кирәк булганда)

Бәяләү күрсәткечләре:

Күрсәткеч	Түбән дәрәҗә	Урта дәрәҗә	Югары дәрәҗә
Белү ысулларын тикшерү һәм эксперимент, үз тикшеренүләрендә аларны куллану	Яңа материал-ны үзләштерү Дәреслек, сүзлек белән эш итә белү	Тикшеренү һәм проект эше структурасын белү	Мөстәкыйль тикшерү алып бару
Төркемнәрдә дә индивидуаль эшли белү	Укытучы җитәкчелегендә эшли белү	Төркемдә, парда эшли белү	Проектны мөстәкыйль тормышка ашыра белү
Мәгълүмати технологияләр куллана	Проект өстендә эшли белү	Төркемдә, парда эшли	мөстәкыйль рәвештә

белү		белү	тикшеренү үткәрә белү
Халык алдында чыгыш ясый белү	Текст белән чыгыш ясый	Тексттан файдаланып чыгыш ясый	Текстсыз чыгыш ясый, ышанычлы итеп сорауларга җавап бирә

Бәяләү критерийлары:
түбән – 1 балл
уртача – 2 балл
югары – 3 балл

Йомгаклау контроле

Максат: укучыларның өч еллык программа материалын үзләштерү дәрәҗәсен ачыклау.
Контроль формасы: иҗади эшләрне күргәзмәдә кую, яклау.

Йомгаклау күргәзмәсендә катнашу

Күрсәткеч	Түбән дәрәҗә	Урта дәрәҗә	Югары дәрәҗә
Белү ысулларын тикшерү һәм эксперимент, үз тикшеренүләрендә аларны куллану	Яңа материал-ны үзләштерү схемалар, дәреслекләр ярдәмендә генә	Тикшеренү һәм проект эше структурасын белә	Эшне эзлекле рәвештә, мөстәкыйль алып бара
төркемнәрдә дә индивидуаль эшли белү	Укытучы, әти-әниләр җитәкчелегендә эшли белә	Төркемдә, парда эшли белә	Сувенирларны мөстәкыйль рәвештә ясый белә
мәгълүмати технологияләр куллана белү	Яңа технологияларнычар куллана	Яңа технологияларны өлешчә куллана белә	Яңа технологиялардан дөрес файдалана һәм куллана
Күргәзмәдә эшләрне дөрес итеп куя белү	Укытучы ярдәмендә эшли. Мөстәкыйллек җитми	Башка эшләргә карап ясый. Үзенең идеялары юк	Эшләр мөстәкыйль төгәл башкарылган. Темасы ачыкланган

Бәяләү критерийлары:
түбән – 1 балл
уртача – 2 балл
югары – 3 балл

ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ

Педагог куллана торган әдәбият исемлеге:

1. Гесдёрфер М. Всё о комнатных растениях - Москва: «Издательство ЭКСМО-Пресс, 2001. – 656 с.
2. Государственняя символика России и Татарстана. Методические рекомендации по проведению классных часов – Казань: РИЦ «Школа», 2003. – 44 с.
3. Гельмут Янтра. Комнатные растения. 365 советов – Москва: «Астрель», 2003. – 143 с.
4. Фомина Ю. Составляем букет из сухих и искуственных цветов – Москва: Издательский дом «Ниола 21-й век», 2005. – 96 с.
5. Анисимова А. Оформляем дом цветами – Москва: Издательский дом «Ниола 21-й век», 2005. – 96 с.
6. Анисимова А. Украшаем дом комнатными растениями – Москва: Издательский дом «Ниола 21-й век», 2006. – 96 с.
7. Данилова М. Комнатные растения в подарок – Москва: Издательский дом «Ниола 21-й век», 2005. – 96 с.
8. Охрана и восстановление водных ресурсов. Сборник научно-исследовательских работ школьников Республики Татарстан – Казань: «Экоцентр», 2008.- 188 с.
9. Шорыгина Т.А. Цветы. Какие они? Путешествие в мир природы – Москва: «Издательство ГНОМ и Д», 2003. – 64 с.
10. Шорыгина Т.А. Ягоды. Какие они? Путешествие в мир природы – Москва: «Издательство ГНОМ и Д», 2004. – 56 с.

Балалар һәм ата-аналар өчен тәкъдим ителүче кулланма әдәбият:

1. Плешаков А.А. Әйләнә-тирәбездәге дөнья. Башлангыч татар мәктәбе өчен дәреслек – Казан: Мәгариф, 2002. – 144 б.
2. Плешаков А.А. Мир вокруг нас. Учебник для 1 класса начальной школы – Москва: Просвещение, 2005.- 127 с.
3. Пришвин М.М. Про птиц и зверей. Книги мои друзья – Москва: Эксмо, 2012. – 128 с.
4. Сержантова Т.Б. 366 модулей оригами- Москва:Айрис-пресс, 2013-192 с.
5. Плешаков А.А. Атлас-определитель от земли до неба-Москва: Просвещение, 2009.-222с.

Кушымта 1

МЕТОДИК МАТЕРИАЛ

“Туган як табигатен өйрәнү” өстәмә белем бирү программасының методик тәэмин ителеше

1 нче ел укыту

№ п/п	Бүлек	Шөгыль формалары	Укыту-тәрбия процессын оештыру алымнары һәм методлары	Күрсәтмәлелек	Техник җиһазлау	Нәтиҗә ясау формалары

1	Кереш өлеш. Кереш контроль	фикер алышу, әңгәмә	сөйләм, күрсәтмәлеле к,	таблицалар дидактик карточкала р	компьюте р, интеракти в такта	кереш дәрес, сорашу
2	Туган як	катнаш дәрес, лекция, практик дәрес	телдән әңгәмә, видеоматериа ллар, иллюстрация-ләр күрсәтү, күзәтү, практик эшләр	биремнәр белән карточкала р белән эшләү	компьюте р, видеоязма лар, китаплар	карточ калар белән эш, мөстә-кыйль эш, төркем ләп эшләү
3	Экологиянең мөһим нигезләре	экскурсия, лекция, практик дәрес, экологик мәсьәләлә р чишү	практик эшләр, әңгәмә, күзәтү, иҗади эш	фоторәсем-нәр карточкала р белән эшләү, презентаци я карау	компьюте р, биремле карточкал ар	виктор ина сорау-ларына җавап бирү
4	Бакча үсемлекләре: агачлар, куаклар, үләннәр, яшелчәләр, тәмләткечләр	практик дәрес, экскурсия	әңгәмә, практик эшләр, күзәтү, иҗади эш, дидактик уеннар	эш дәфтәрләре, иҗади биремнәр, фоторәсемн әр, гербарийла р ясау	компьюте р	карточ калар белән тестлар чишү, “Көзге уңыш” бәйрә-ме оешты-ру
5	Җылы якларда үсүче җиләк-җимешләр, яшелчәләр	традицион дәрес, лекция, практик дәрес, экскурсия	күзәтү, күрсәтү, практик эшләр, рецептлар язу	фоторәсем-нәр, эш дәфтәрләре, иҗади биремнәр	компьюте р	карточ калар белән эш, иҗади эш, мөстәк ыйль эш

6	Йомгаклау. Арадаш контроль	сөйләм, күрсәтмәлелек, фикер алышу, шәхси эш	күзәтү, күрсәтү, практик күнегүләр	диагностик һәм иҗади биремнәр, энциклопедия белән эш	компьютер	төркемләп прак-тик эшләр башка-ру

2 нче ел укыту

№ п/п	Бүлек	Шөгыль формалары	Укыту-тәрбия процессын оештыру алымнары һәм методлары	Күрсәтмәлелек	Техник җиһазлау	Нәтиҗә ясау формалары
1	Кереш дәрес. Куркынычсызлык кагыйдәләре. Кереш контроль	фикер алышу, әңгәмә	сөйләм, күрсәтмәлелек,	таблицалар дидактик биремле карточкалар	компьютер, интерактив такта	кереш дәрес, сорашу. Кереш контроль
2	Туган як. Яшәгән җиребез	катнаш дәрес, лекция, практик дәрес	телдән әңгәмә, видеоматериаллар, иллюстрацияләр күрсәтү, күзәтү, практик эшләр	биремнәр белән карточкалар белән эшләү	компьютер	мөстәкыйль эш
3	Терек һәм терек булмаган табигать. Табигать күренешләре	дискуссияләр, экскурсия, әңгәмә, практик дәрес	практик эш, проблемалар эзләү	фоторәсем-нәр, күргәзмәләр	компьютер	эшлекле уен, мөстәкыйль гамәли эшләр
4	Экологиянең мөһим нигезләре. Агымдагы контроль	практик дәрес, экскурсия	телдән әңгәмә, экологик әсәрләрне анализлау	эш дәфтәрләре, иҗади биремнәр, фоторәсем-нәр	компьютер	карточкалар белән эш, мөстәкыйль эшләр, эшләрне

						яклау
5	Безнең урман байлыклары	традицион дәрес, лекция, практик дәрес, экскурсия	күзәтү, күрсәтү, практик күнегүләр, сөйләм, күрсәтмәлелек, фикер алышу, кәгазь белән эш	фоторәсемнәр, эш дәфтәрләре, иҗади биремнәр	компьютер	карточкалар белән эш, төркемләп мөстәкыйль эшләр башкару
6	Татарстанда үсүче агулы үсемлекләр	экскурсия, әңгәмә, практик дәрес	күзәтү, күрсәтү, практик күнегүләр	карточкалар, тестлар, рәсем-фотолар, презентацияләр	компьютер	сораштыру, төркемләрдә практик эшләр башкару, викторина
7	Йомгаклау. Арадаш контроль	сөйләм, күрсәтмәлелек, фикер алышу, шәхси эш	тестлар, карточкалар, дидактик биремле эшләр	диагностик һәм иҗади биремнәр, фоторәсемнәр, схема буенча эшләр.	компьютер	иҗади эш, тест сораулары на җаваплар бирү

3 нче ел укыту

№ п/п	Бүлек	Шөгыль формалары	Укыту-тәрбия процессын оештыру алымнары һәм методлары	Күрсәтмәлелек	Техник җиһазлау	Нәтиҗә ясау формалары
1	Кереш өлеш. Кереш контроль	фикер алышу, әңгәмә	сөйләм, күрсәтмәлелек,	таблицалар, дидактик карточкалар	интерактив такта	кереш дәрес, сорашу
2	Бүлмә үсемлекләре	катнаш дәрес, лекция, практик	телдән әңгәмә, видеоматериаллар,	биремле карточкалар белән эшләү	компью-тер	мөстәкыйль, практик эш,

		дәрес, шәхси эшләр	иллюстрациялар күрсәтү, күзәтү, практик эшләр			таблицалар төзү
3	Бакча гөлләре	күзәтү, күрсәтү, практик эшләр, күнегүләр, сөйләм, күрсәтмәлек, фикер алышу	орлыклар утырту, практик эшләр, таблицалар тутыру	фоторәсемнәр, китаплар, карточкалар белән эш	компьютер	мөстәкыйль гамәли эшләр, тестлар
4	Басу һәм болын үсемлекләре. Агымдагы контроль	практик дәрес, экскурсия, катнаш дәрес, лекция	телдән әңгәмә, биремнәрне анализлау, чишү ысулларын эзләп табу	эш дәфтәрләре, иҗади биремнәр, фоторәсемнәр, китаплар, гербарий	компьютер	карточкалар белән эш, практик эшләр, проект эшләре
5	Дымлы, сазлы урыннарда сулыкларда үсүче дару үләннәре	традицион дәрес, лекция, практик дәрес, экскурсия	күзәтү, күрсәтү, практик күнегүләр	фоторәсемнәр, эш дәфтәрләре, иҗади биремнәр	компьютер	карточкалар белән эш
6	Чүп үләннәре	күзәтү, күрсәтү, практик эшләр, күнегүләр, сөйләм, күрсәтмәлек, фикер алышу	күзәтү, күрсәтү, практик эшләр башкару	карточкалар, тестлар, рәсем-фотолар, презентацияләр	компьютер	мөстәкыйль проблемалы ситуацияләр чишү
7	Участокта язгы эшләр	катнаш дәрес,	аралашу, аңлату	эш дәфтәрләре,	компьютер	иҗади эш

		лекция, практик дәрес	эшләре, практик эшләр	фоторәсемнәр, орлыклар, таблицалар		
8	Йомгаклау Юл йөрү кагыйдәре. Йомгаклау аттестациясе	сөйләм, күрсәтмәлелек, фикер алышу, шәхси эш	тестлар, карточкалар, белешмәлек	диагностик һәм иҗади биремнәр, фоторәсемнәр	компьютер	йомгаклау күргәзмәсендә катнашу

Кушымта 2

«Туган як табигатен өйрәнү » берләшмәсенең
1 нче ел укытуга календарь графигы

№ п/п	Дәресне үткәрү көне		Дәрес формасы	Сәгать саны	Дәрес темасы	Үткәрү урыны	Тикшерү ысулы
	планлаштырылган	фактта гы					
1			Сорау дәрес	2	Кереш дәрес. Балалар белән танышу. Куркынычсызлык техникасы кагыйдәләре. Берләшмәнең планы белән танышу	29 мәктәп	Кереш контроль. Сораштыру. “Табигать һәм Мин”
2			Лекция	2	Табигатьне саклау. Бакчага экскурсия	29 мәктәп	әңгәмә
3			Лекция	2	Халык медицинасы турында төшенчә	29 мәктәп	Әңгәмә
4			Дәрес-практикум	2	Дару үләннәренең файдасы	29 мәктәп	Практик эш
5			Лекция	2	Туган як. Туган ягым - Татарстан	29 мәктәп	Кече тест
6			Дәрес-	2	Туган ягыбыз	29 мәктәп	Практик

			практик ум		климаты		эш
7			Лекция	2	Туган шәһәрем-Түбән Кама	29 мәктәп	Үзлектә н эш
8			Дәрес-практик ум	2	Татарстан республикасының флагын ясау	29 мәктәп	Практик эш
9			Лекция	2	Габдулла Тукай һәйкәле янына экскурсия	29 мәктәп	Әңгәмә
10			Лекция	2	Көзге паркка экскурсия	29 мәктәп	Әңгәмә
11			Дәрес-практик ум	2	Табигать материалларыннан көзге букет ясау	29 мәктәп	Үзлектә н эш
12			Дәрес - практик ум	2	Нарат, чыршы күркәләреннән хайваннар, кошлар ясау	29 мәктәп	Үзлектә н эш
13			Лекция	2	Экологиянең мөһим нигезләре. Экология	29 мәктәп	Кече тест
14			Лекция	2	Экология һәм сәламәтлек	29 мәктәп	Тест
15			Дәрес-практик ум	2	РФ һәм ТР-ның Кызыл китапларе белән танышу	29 мәктәп	Практик эш
16			Дәрес-тикшере нү	2	Экологик сукмак буйлап сәяхәт	29 мәктәп	Үзлектә н эш
17			Лекция	2	Бакча үсемлекләре. Безнең якларда үсүче агачлар	29 мәктәп	Әңгәмә
18			Лекция	2	Ылыслы агачлар. Биологик үзенчәлеге	29 мәктәп	Әңгәмә
19			Лекция	2	Агачлар. Паркка экскурсия	29 мәктәп	Әңгәмә
20			Дәрес-практик ум	2	Куаклар. Аларның исемнәре	29 мәктәп	Үзлектә н эш
21			Лекция	2	Куаклар. Биологик үзенчәлекләре	29 мәктәп	Әңгәмә
22			Лекция	2	Җимешләре, чәчәкләре, яфраклары дару өчен	29 мәктәп	Әңгәмә

					кулланыла торган куаклар		
23			Практикум	2	Бакчага экскурсия	29 мәктәп	Әңгәмә
24			Дәрес практикум	2	Дару чималын әзерләү һәм аны куллану кагыйдәләре	29 мәктәп	Үзлектән эш
25			Лекция	2	Агачлар, куаклар турында шигырьләр, табышмаклар уку	29 мәктәп	Әңгәмә
26			Практик эш	2	Өрәңге яфракларыннан роза чәчәге ясау	29 мәктәп	Үзлектән эш
27			Практик эш	2	Аппликация. Төрле яфраклар төшерү	29 мәктәп	Үзлектән эш
28			Практик эш	2	Аппликация. Күләмле алма	29 мәктәп	Үзлектән эш
29			Дәрес практикум	2	Белемнәрен тикшерү. Кроссвордлар чишү	29 мәктәп	Мини-тест
30			Лекция	2	Үләннәр. Исемнәре белән танышу	29 мәктәп	Әңгәмә
31			Лекция	2	Үләннәр. Аларның биологик үзенчәлекләре	29мәктәп	Әңгәмә
32			Дәрес практикум	2	Яңа ел открыткалар ясау. Оригами. Чыршы	29 мәктәп	Үзлектән эш
33			Дәрес практикум	2	Кар бөртекләре ясау	29 мәктәп	Практик эш
34			Дәрес практикум	2	Чыршы уенчыклары	29 мәктәп	Практик эш
35			Сорау дәрес	2	Кабат инструктаж. Юл йөрү кагыйдәләре	29 мәктәп	Анкета
36			Лекция	2	Безнең якларда үсүче үләннәр исемлеге	29 мәктәп	Кече тест
37			Лекция	2	Дару үләннәре. Тормышта куллану	29 мәктәп	Үзлектән эш
38			Дәрес практикум	2	Дару үләннәренең рәсемнәрен ясау	29 мәктәп	Практик эш
39			Лекция	2	Дару үләннәрен	29тмәктәп	Әңгәмә

					киптерү ысуллары. Даруханәгә экскурсия		
40			Дәрес практикум	2	Дару үләннәр турында шигырьләр, табышмаклар өйрәнү	29 мәктәп	Үзлектән эш
41			Лекция	2	Кызыл китапка кергән уләннәр исемлеге	29 мәктәп	Мини тест
42			Дәрес тикшерену	2	Төрле дару үләннәреннән чәй әзерләү. Белемнәрен тикшерү	29 мәктәп	Агымдагы контроль. Тест “Туган ягым – Татарстан”
43			Лекция	2	Яшелчәләр. Безнең якта үсүче яшелчәләр	29 мәктәп	Әңгәмә
44			Дәрес практикум	2	Яшелчәләрне үстерү ысуллары	29 мәктәп	Үзлектән эш
45			Дәрес практикум	2	Яшелчәләрне үстерә. Практик эш	29 мәктәп	Практик эш
46			Дәрес практикум	2	Табышмаклар, шигырьләр, җырлар өйрәнү	29 мәктәп	Практик эш
47			Дәрес практикум	2	Ватанны саклаучылар көненә бүләкләр әзерләү	29 мәктәп	Практик эш
48			Дәрес практикум	2	Яшелчәләрне кәгазьдән ясау. Папье-маше	29 мәктәп	Практик эш
49			Дәрес практикум	2	Кәгазь белән эш. Папье-маше	29 мәктәп	Практик эш
50			Лекция	2	Яшелчә кибетенә экскурсия	29 мәктәп	Әңгәмә
51			Дәрес практикум	2	8 Март – әниләр бәйрәменә бүләкләр әзерләү	29 мәктәп	Практик эш
52			Лекция	2	Тәмләткечләр. Биологик үзенчәлекләре	29 мәктәп	Әңгәмә

53			Лекция	2	Безнең якларда үсүче тәмләткечләр	29 мәктәп	Әңгәмә
54			Лекция	2	Тәмләткечләр. Аларны куллану, файдасы	29 мәктәп	Әңгәмә
55			Дәрес практикум	2	Теплицада практик эш	29 мәктәп	Практик эш
56			Лекция	2	Тәмләткечләр. Яшелчәләр кибетенә экскурсия	29 мәктәп	Әңгәмә
57			Дәрес практикум	2	Яшелчәләрдән тәмләткечләр белән салатлар ясау	29 мәктәп	Практик эш
58			Дәрес тикшерену	2	Яшелчәләр, тәмләткечләр темасына карата викториналар. Белемнәрен тикшерү	29 мәктәп	Тестлар
59			Лекция	2	Кошлар - безнең канатлы дусларыбыз	29 мәктәп	Әңгәмә
60			Сорау дәресе	2	Безнең якта кышлаучы кошлар	29 мәктәп	Анкета
61			Лекция	2	Беренче апрель- халыкара кошлар көне	29 мәктәп	Әңгәмә
62			Дәрес практикум	2	Оригами. Кәгазьдән карга ясау	29 мәктәп	Практик эш
63			Дәрес практикум	2	Панно. Кыргый үрдәкләр күле	29 мәктәп	Практик эш
64			Дәрес практикум	2	Оригами. Кәгазьдән карга ясау	29 мәктәп	Практик эш
65			Лекция	2	Күчмә кошлар тормышы	29 мәктәп	Әңгәмә
66			Лекция	2	“Язга кунакка” экскурсия	29 мәктәп	Әңгәмә
67			Дәрес практикум	2	Г.Тукай әсәрләре буйлап сәяхәт. Дәрес-конференция	29 мәктәп	Практик эш
68			Лекция	2	Җылы якларда үсүче җиләк-җимешләр, яшелчәләр	29 мәктәп	Әңгәмә

69			Лекция	2	Фәнни һәм халык медицинасында азык һәм дару чималы булып кулланылуы	29 мәктәп	Әңгәмә
70			Дәрес практикум	2	Рәсем конкурсы	29 мәктәп	Практик эш
71			Дәрес практикум	2	Папье-маше. Кәгазь белән эш	29 мәктәп	Практик эш
72			Дәрес тикшерену	2	Төрле җимешләр белән чәй эчү. Йомгаклау. Еллык эшкә йомгак ясау	29 мәктәп	Арадаш контроль.Тест "Безнең як үсемлекләре"
				144 сәг.			

«Туган як табигатен өйрәнү » берләшмәсенең
2 нче ел укытуга календарь графигы

№ п/п	Дәресне үткәрү көне		Дәрес формасы	Сәгать саны	Дәрес темасы	Үткәрү урыны	Тикшерү ысулы
	планлаштырылган	фактагы					
1			Сорау дәресе	3	Кереш дәрес. Балалар белән танышу. Куркынычсызлык техникасы кагыйдәләре. Берләшмәнең планы белән танышу	29 мәктәп	Кереш контроль. Тест “Татарстан минем республикам”
2			Лекция	3	Туган як. Яшәгән җиребез	29 мәктәп	Әңгәмә
3			Лекция	3	Безнең яшәгән җиребез	29 мәктәп	Әңгәмә
4			Лекция	3	Туган ягыбыз табигате	29 мәктәп	Әңгәмә
5			Лекция	3	Россия, Татарстан флагы, гербы, гимны белән танышу	29 мәктәп	Әңгәмә
6			Дәрес практикум	3	Табигать һәм без	29 мәктәп	Практик эш
7			Лекция	3	Терек һәм терек булмаган табигать. Табигать күренешләре. Табигатьтәге үзгәрешләр	29 мәктәп	Әңгәмә
8			Лекция	3	Терек булмаган табигать. Үзгәрешләр	29 мәктәп	Әңгәмә
9			Лекция	3	Туган шәһәрем - Түбән Кама табигате.	29 мәктәп	Әңгәмә

					Экскурсия		
10			Лекция	3	Табигать күренешләре	29 мәктәп	Әңгәмә
11			Уен дәрес	3	“Чәчәкләр” темасына викторина	29 мәктәп	Үзлектән эш
12			Лекция	3	Терек һәм терек булмаган табигать арасындагы бәйләнеш	29 мәктәп	Әңгәмә
13			Лекция	3	Ел фасылларына хас-сезонлы күренешләр	29 мәктәп	Әңгәмә
14			Лекция	3	Метериология фәне	29 мәктәп	Әңгәмә
15			Дәрес практикум	3	Халык сынамышлары	29 мәктәп	Үзлектән эш
16			Лекция	3	Табигать һәм без	29 мәктәп	Әңгәмә
17			Лекция	3	Түбән Кама шәһәренең климаты	29 мәктәп	Әңгәмә
18			Дәрес практикум	3	Аппликация. Шәһәребезнең ял паркы	29 мәктәп	Практик эш
19			Дәрес практикум	3	Экологиянең мөһим нигезләре	29 мәктәп	Практик эш
20			Лекция	3	Планета тереклеге	29 мәктәп	Әңгәмә
21			Лекция	3	Кызыл китап белән танышу	29 мәктәп	Әңгәмә
22			Дәрес практикум	3	Әниләр бәйрәменә бүләкләр әзерләү “Чәчәкләр букеты”	БҺЯИС, 29 мәктәп	Практик эш
23			Дәрес практикум	3	Экологик ситуацияләр чишү	29 мәктәп	Практик эш
24			Лекци	3	Саклана торган	29 мәктәп	Әңгәмә

			я		тыюлыклар, сулыклар		
25			Лекция	3	Безнең урман байлыклары	29 мәктәп	Әңгәмә
26			Лекция	3	Урманда үсүче агачлар	29 мәктәп	Әңгәмә
27			Лекция	3	Катнаш урманнар	29 мәктәп	Әңгәмә
28			Лекция	3	Безнең якларда үсүче куаклар исемлеге	29 мәктәп	Әңгәмә
29			Дәрес практикум	3	Яфраклардан төрле паннолар ясау	29 мәктәп	Практик эш
30			Дәрес практикум	3	Паркка экскурсия	29 мәктәп	Әңгәмә
31			Дәрес - практикум	3	Табигать материалларыннан уенчыклар ясау	29 мәктәп	Агымдагы контроль. Тест. “Табигатькә куркыныч яный”
32			Дәрес практикум	3	Яңа ел композицияләре ясау	29 мәктәп	Практик эш
33			Сорау дәрес	3	Яңа ел открыткалары ясау	29 мәктәп	Практик эш
34			Лекция	3	Оригами. Кар бөртекләре ясау	29 мәктәп	Әңгәмә
35			Лекция	3	Белемнәрен тикшерү. Тестлар чишү. Куркынычсызлык кагыйдәләре	29 мәктәп	Әңгәмә
36			Лекция	3	Безнең урманнарда үсүче дару үләннәре	29 мәктәп	Әңгәмә
37			Лекция	3	Дару үсемлекләренең биологик үзенчәлекләре	29 мәктәп	Әңгәмә
38			Дәрес	3	Дару	29 мәктәп	Практик эш

			практикум		үсемлекләренең рәсемнәрен ясау.		
39			Дәрес практикум	3	Төрле газета-журналлардан рецептлар белән танышу.	29 мәктәп	Практик эш
40			Дәрес тикшерену	3	Кызыл китапка кергән үсемлекләр исемлеге. Белемнәрен тикшерү	29 мәктәп	Мини тест
41			Дәрес практикум	3	Кәгазь белән эш. Оригами. Тюльпан чәчәге	29 мәктәп	Практик эш
42			Дәрес практикум	3	Чәчәклэрдән букет ясау	29 мәктәп	Үзлектән эш
43			Дәрес практикум	3	Кар бөртекләре ясау	29 мәктәп	Үзлектән эш
44			Дәрес практикум	3	Панно. Аккошлар күле	29 мәктәп	Үзлектән эш
45			лекция	3	Үсемлекләрне җыю, киптерү ысуллары	29 мәктәп	Үзлектән эш
46			Дәрес практикум	3	Ватанны саклаучылар көненә бүләкләр әзерләү	29 мәктәп	Практик эш
47			Дәрес практикум	3	Дару чималын куллану кагыйдәләре	29 мәктәп	Үзлектән эш
48			Дәрес практикум	3	Дару үләннәре белән чәй эчү	29 мәктәп	Үзлектән эш
49			Лекция	3	Безнең якларда үсүче җиләк-җимешләр	29 мәктәп	Әңгәмә
50			Дәрес практикум	3	Җиләк – җимешләр турында табышмаклар	29 мәктәп	Үзлектән эш

					өйрәнү		
51			Лекция	3	Җимеш агачларының биологик үзенчәлекләре	29 мәктәп	Әңгәмә
52			Дәрес практикум	3	Пластилиннан җимешләр әвәләү	29 мәктәп	Практик эш
53			Лекция	3	Чәчәге, яфрагы, тамыры фәнни һәм халык медицинасында дару өчен кулланыла торган үләннәр	29 мәктәп	Әңгәмә
54			Дәрес тикшерену	3	Балаларның белемнәрен тикшерү	29 мәктәп	Үзлектән эш
55			Дәрес практикум	3	Юл йөрү кагыйдәләре	29 мәктәп	Үзлектән эш
56			Лекция	3	Татарстанда үсүче агулы үсемлекләр	29 мәктәп	Әңгәмә
57			Лекция	3	Агулы дару үләннәре	29 мәктәп	Әңгәмә
58			Дәрес практикум	3	Аппликация. Энҗе чәчәк	29 мәктәп	Практик эш
59			Дәрес практикум	3	Теплицада эшләү. Орлыклар чәчү	29 мәктәп	Үзлектән эш
60			Сорау дәрес	3	Г.Тукай әсәрләре буйлап сәяхәт. Дәрес-конференция	29 мәктәп	Анкета
61			Лекция	3	Экологик культура һәм әйләнә - тирәлекне саклау елы “Сак бул, беренче чәчәкләр”	29 мәктәп	Әңгәмә
62			Дәрес практ	3	Экологик календарь яса	29 мәктәп	Үзлектән эш

			икум				
63			Дәрес практикум	3	Сугыш ветераннарына бүләкләр әзерләү	29 мәктәп	Практик эш
64			Дәрес практикум	3	Шырпы тартмаларыннан танк ясау	29 мәктәп	Үзлектән эш
65			Уен-дәрес	3	Безнең якта яшәүче халык уеннары	29 мәктәп	Үзлектән эш
66			Лекция	3	Язгы табигатькә экскурсия	29 мәктәп	Әңгәмә
67			Дәрес практикум	3	Орлыкларны чистарту, чәчү	29 мәктәп	Үзлектән эш
68			Лекция	3	Безнең якларда үсүче гөмбәләр	29 мәктәп	Үзлектән эш
69			Дәрес практикум	3	Агулы гөмбәләр исемлеге	29 мәктәп	Үзлектән эш
70			Дәрес практикум	3	Язгы паркка экскурсия	29 мәктәп	Үзлектән эш
71			Дәрес тикшерену	3	Белемнәрен тикшерү. Тестлар ясау	29 мәктәп	Арадаш контроль. Викторина “Гөмбәләр дөньясы”
72			Уен дәресе	3	Саф һавада хәрәкәтле уеннар. Йомгаклау. Юл йөрү кагыйдәләрен кабатлау. Тиздән җәйге каникуллар	29 мәктәп	Үзлектән эш
				216 сәг.			

«Туган як табигатен өйрәнү » берләшмәсенең
3 нче ел укытуга календарь графигы

№ п/п	Дәресне үткәрү көне		Дәрес формасы	Сәгать саны	Дәрес темасы	Үткәрү урыны,	Тикшерү ысулы
	планлаштырылган	факттагы					
1			Сорау дәрес	3	Кереш дәрес. Балалар белән таны - шу. Куркынычсызлык техникасы кагыйдә - ләре. Берләшмәнең планы белән танышу	29 мәктәп	Анкета. Кереш контроль “Чәчәкләр дөньясы”
2			Лекция	3	Бакча гөлләре. Берьеллык бакча чәчәкләре белән танышу	29 мәктәп	Әңгәмә
3			Дәрес - практикум	3	Берьеллык бакча чәчәкләре	29 мәктәп	Практик эш
4			Дәрес - практикум	3	Бакча чәчәкләренең орлыкларын җыю	29 мәктәп	Үзлектән эш
5			Дәрес - практикум	3	Көзге бакчага экскурсия	29 мәктәп	Үзлектән эш
6			Лекция	3	Күпьеллык чәчәкләр	29 мәктәп	Әңгәмә
7			Лекция	3	Суганчадан үсүче күпьеллык чәчәкләр исемлеге	29 мәктәп	Әңгәмә
8			Дәрес - практикум	3	Чәчәкләр, орлыклар җыю, киптерү	29 мәктәп	Үзлектән эш
9			Дәрес - практикум	3	Практик эш. Кипкән чәчәкләрдән композиция ясау	29 мәктәп	Үзлектән эш

10			Дәрес - практикум	3	Практик эш. Орлыкларны конвертларга тутыру	29 мәктәп	Үзлектән эш
11			Дәрес - тикшерену	3	“Чәчәкләр” темасына викторина	29 мәктәп	мини-тест

12			Лекция	3	Бүлмә үсемлекләре. Бүлмә үсемлекләре белән танышу	29 мәктәп	Әңгәмә
13			Лекция	3	Бүлмә үсемлекләренең биологик үзенчәлекләре	29 мәктәп	Әңгәмә
14			Дәрес - практикум	3	Гөлләрне үстерү кагыйдәләре	29 мәктәп	Практик эш
15			Дәрес - практикум	3	Бүлмәдә үсүче дару гөлләреннән дару чималы әзерләү	29 мәктәп	Практик эш
16			Лекция	3	Чәчәк атмый торган бүлмә гөлләре	29 мәктәп	Әңгәмә
17			Лекция	3	Бүлмә гөлләрен тәрбияләү, үстерү ысуллары	29 мәктәп	Әңгәмә
18			Дәрес - практикум	3	Герань гөленең аппликациясен ясау	29 мәктәп	Практик эш
19			Дәрес - практикум	3	Бүлмә гөлләре турында шигырьләр, җырлар белән танышу. Рәсемнәр ясау	29 мәктәп	Үзлектән эш
20			Дәрес - практикум	3	Даруханәгә экскурсия	29 мәктәп	Әңгәмә
21			Дәрес тикше	3	Укучыларның белемнәрен тикшерү,	29 мәктәп	Тестлар

			ренү		викторина		
22			Дәрес практикум	3	Әниләр бәйрәменә бүләкләр әзерләү, “Чәчәкләр букеты”	29 мәктәп	Практик эш
23			Дәрес практикум	3	Төсле салфеткалардан роза чәчәге ясау	29 мәктәп	Практик эш
24			Лекция	3	Бүлмә гөлләренең авырулары	29 мәктәп	Әңгәмә
25			Лекция	3	Бүлмә гөлләренең химик составы. Үстерү кагыйдәләре.	29 мәктәп	Әңгәмә
26			Лекция	3	Басу һәм болын үсемлекләре. Аларның исемнәре турында танышу	29 мәктәп	Әңгәмә
27			Лекция	3	Басу үсемлекләренең биологик үзенчәлекләре	29 мәктәп	Әңгәмә
28			Лекция	3	Басу үсемлекләренең химик составы	29 мәктәп	Әңгәмә
29			Дәрес практикум	3	Басу үсемлекләренең орлыкларыннан панно ясау	29 мәктәп	Практик эш
30			Дәрес практикум	3	Орлыклардан, үсемлекләрдән композиция ясау	29 мәктәп	Практик эш
31			Лекция	3	Басу үсемлекләрен үрчетү. Аларны практикада куллану	29 мәктәп	Агымдагы контроль. Проект эшләрен башкару
32			Дәрес практикум	3	Яңа ел композицияләре ясау	29 мәктәп	Практик эш
33			Сорау дәрес	3	Яңа ел открыткалары ясау	29 мәктәп	Практик эш
34			Лекция	3	Оригами. Кар бөртекләре ясау	29 мәктәп	Әңгәмә
35			Лекция	3	Белемнәрен тикшерү. Тестлар чишү. Куркынычсызлык кагыйдәләре	29 мәктәп	Әңгәмә

36			Лекция	3	Чәчәге, яфрагы, тамыры фәнни һәм халык куллана торган үсемлекләр	29 мәктәп	Әңгәмә
37			Лекция	3	Дымлы урыннарда, елга һәм күл буйларында үсүче дару үсемлекләре	29 мәктәп	Әңгәмә
38			Дәрес практикум	3	Дару үсемлекләренең рәсемнәрен ясау	29 мәктәп	Практик эш
39			Дәрес практикум	3	Төрле газета-журналлардан рецептлар белән танышу	29 мәктәп	Практик эш
40			Дәрес тикшерену	3	Кызыл китапка кергән үсемлекләр исемлеге. Белемнәрен тикшерү	29 мәктәп	Мини тест
41			Дәрес практикум	3	Кәгазь белән эш. Модульле оригами	29 мәктәп	Үзлектән эш
42			Дәрес практикум	3	Модульле оригами. Модульләр ясау	29 мәктәп	Үзлектән эш
43			Дәрес практикум	3	Модульле оригами. Кар бөртеген ясау	29 мәктәп	Үзлектән эш
44			Дәрес практикум	3	Модульле оригами. Аккош	29 мәктәп	Үзлектән эш
45			Дәрес практикум	3	Модульле оригами. Аккош	29 мәктәп	Үзлектән эш
46			Дәрес практикум	3	Ватанны саклаучылар көненә бүләкләр әзерләү	29 мәктәп	Практик
47			Дәрес практикум	3	Модульле оригами. Аккош. Куян	29 мәктәп	Үзлектән эш
48			Дәрес практикум	3	Модульле оригами. Куян	29 мәктәп	Үзлектән эш

49			Лекция	3	Чүп үләннәре белән танышу. Чәчәк орлыклары	29 мәктәп	Әңгәмә
50			Лекция	3	Чүп үләннәренең исемлеген төзү	29 мәктәп	Әңгәмә
51			Лекция	3	Чүп үләннәренең биологик үзенчәлекләре	29 мәктәп	Әңгәмә
52			Лекция	3	Чүп үләннәренең химик составы. Кычыткан, көтүче сумкасы, меңъяфрак, песи борчагы	29 мәктәп	Әңгәмә
53			Лекция	3	Чәчәге, яфрагы, тамыры фәнни һәм халык медицинасында дару өчен кулланыла торган үләннәр	29 мәктәп	Әңгәмә
54			Дәрес практикум	3	Үләннәрне җыю, киптерү, саклау ысуллары	29 мәктәп	Үзлектән эш
55			Дәрес практикум	3	Дару чималын әзерләү, куллану кагыйдәләре	29 мәктәп	Үзлектән эш
56			Дәрес практикум	3	Дару үләннәре белән чәй эчү. Белемнәрен тикшерү	29 мәктәп	Үзлектән эш
57			Лекция	3	Бакча чәчәкләре һәм орлыклары	29 мәктәп	Әңгәмә
58			Дәрес практикум	3	Берьеллык бакча чәчәк орлыкларын чәчү.	29 мәктәп	Үзлектән эш
59			Дәрес практикум	3	Орлыклар чәчү	29 мәктәп	Үзлектән эш
60			Сорау дәрес	3	Г.Тукай әсәрләре буйлап сәяхәт. Дәрес-конференция	29 мәктәп	Анкета
61			Лекция	3	“Сак бул, беренче чәчәкләр”	29 мәктәп	Әңгәмә
62			Дәрес практикум	3	Экологик календарь төзү	29 мәктәп	Үзлектән эш

63			Дәрес практикум	3	Участокта язгы эшләр	29 мәктәп	Үзлектән эш
64			Дәрес практикум	3	Участокта язгы эшләр	29 мәктәп	Үзлектән эш
65			Дәрес практикум	3	Участокта язгы эшләр	29 мәктәп	Үзлектән эш
66			Дәрес практикум	3	Участокта язгы эшләр	29 мәктәп	Үзлектән эш
67			Дәрес практикум	3	Орлыклар чәчү	29 мәктәп	Үзлектән эш
68			Дәрес практикум	3	Орлыкларны сортировка ясау	29 мәктәп	Үзлектән эш
69			Дәрес практикум	3	Участокта язгы эшләр. Орлыклар чәчү	29 мәктәп	Үзлектән эш
70			Дәрес практикум	3	Язгы паркка экскурсия	29 мәктәп	Үзлектән эш
71			Дәрес тикшеренү	3	Белемнәрен тикшерү. Тестлар ясау. Йомгаклау аттестациясе	29 мәктәп	Йомгаклау күргәзмәсендә катнашу. Йомгаклау аттестациясе
72			Уен дәресе	3	Йомгаклау. Юл йөрү кагыйдәләрен кабатлау. Саф һавада хәрәкәтле уеннар	29 мәктәп	Үзлектән эш
				216 сәг.			

И.Х. Садыйков исемендәге Балалар һәм яшьләр иҗаты сараеның тәрбия эшләре программасын тормышка ашыру кысаларында “Туган як табигатен өйрәнү” берләшмәсендә тәрбия эше

Тәрбия эшенең максаты: укучыларны тәрбияләү системасын булдыру һәм югары әхлаклы, интеллектуаль һәм иҗади яктан үскән, социаль актив шәхес буларак формалашуга һәм үстерүгә социаль-педагогик ярдәм күрсәтү.

Төп бурычлар: шәхеснең төп кыйммәтләре һәм Россия гражданлык нигезләрен формалаштыру; укучыларның иҗади һәм интеллектуаль потенциалын, уңай әхлакый бәяләү, үз-үзеңне хөрмәт итү һәм тормыш оптимизмын, эстетик ихтыяҗларны үстерү; лидерлык һәм оештыру сыйфатларын, аралашу һәм аралашу күнекмәләрен үстерү; гуманистик һәм демократик кыйммәтләр юнәлешен формалаштыру; укучылар арасында толерантлыкны үстерү; хезмәт сөючәнлеккә, кыенлыкларны җиңеп чыгарга сәләт, максатчанлык һәм нәтиҗәгә ирешүдә үҗәтлек тәрбияләү; балаларның һәм ата-аналарның гаилә элемтәләрен ныгыту; укучыларны рухи-әхлакый тәрбияләү һәм тәрбияләү мәсьәләләрендә гаилә һәм учреждениенең уртак эшчәнлеген киңәйтү.

Тәрбия юнәлешләре	*Чаралар (формасы, исеме)*
СЕНТЯБРЬ	
«Экологик тәрбия һәм сәламәт һәм куркынычсыз яшәү рәвеше культурасы» модуле	Юл йөрү кагыйдәләрен профилактикалау буенча «куркынычсызлык атнасы» акциясе
«Гражданлык-патриотик тәрбия» модуле	Түбән Каманың 56 еллыгына багышланган әңгәмә. Минем яраткан Түбән Камам, рәсем бәйгесе
«Поликультур шәхес формалаштыру» модуле	“Халыклар көче-дуслыкта” балалар берләшмәләрендә әңгәмәләр
«Шәхеснең һөнәри үзбилгеләнеше» модуле	"Яшь йөрәкләр талантлары» фестиваленә әзерлек; "Көз буяулары” профильле сменасына кул эшләре әзерләү
ОКТЯБРЬ	
«Шәхеснең һөнәри үзбилгеләнеше» модуле	«Без бергә» Бөтенроссия иҗади фестиваленең республика этабында катнашу (конкурска команда әзерләү һәм үткәрү)
«Төп ишегалды эшләре» модуле	28 октябрь көнне Бердәм мәгълүмати куркынычсызлык дәресе. Интернет челтәрендә куркынычсызлык дәресе. 1 октябрь - Өлкәннәр көне.
«Гражданлык-патриотик тәрбия» модуле	4 ноябрь - Халыклар бердәмлеге көненә багышланган чара. «Без барыбыз да бердәм» викторина. 5 октябрь-Укытучылар көне

«Экологик тәрбия һәм сәламәт һәм куркынычсыз яшәү рәвеше культурасы» модуле	«Гриппка-юк!» акциясе
«Поликультур шәхес формалаштыру» модуле	«Күпмилләтле Татарстан» балалар берләшмәләрендә әңгәмәләр
НОЯБРЬ	
«Төп ишегалды эшләре» модуле	29 ноябрь Әниләр көне-әниләр өчен видео котлау. И.Х. Садыйковның Туган көненә багышланган тантаналы чарада катнашу.
«Экологик тәрбия һәм сәламәт , куркынычсыз яшәү рәвеше культурасы» модуле	Хокук бозуларны профилактикалау һәм балаларны наркотиклаштыру айлыгы - «Яшәү бик шәп - шәп» видеоролигын карау
«Шәхеснең һөнәри үзбилгеләнеше» модуле	«Технофест»техник иҗат һәм заманча мәгълүмати технологияләр республика конкурсында катнашу
«Гражданлык-патриотик тәрбия» модуле	"Патриот уеннары» интеллектуаль уенында катнашу
«Поликультур шәхес формалаштыру» модуле	«Без-бер гаилә " балалар берләшмәләрендә әңгәмә
ДЕКАБРЬ	
«Гражданлык-патриотик тәрбия» модуле	11 декабрь. Без-россиялеләр! РФ Конституциясе көненә багышланган чара. Викторина үткәрү
«Поликультур шәхес формалаштыру» модуле	Инвалидлар декадасы. Инвалидлар декадасы кысаларында «Тигезләр арасында» балалар берләшмәләрендә әңгәмә, толерантлык дәресләре
«Экологик тәрбия һәм сәламәт куркынычсыз яшәү рәвеше культурасы» модуле	1-10 декабрь - каникуллар алдыннан коррупциягә каршы инструктаж атналыгы: “Яктылыкны кире кайтаручы элементлар”
«Төп ишегалды эшләре» модуле	“Яңа ел әкиятләре” балалар иҗаты сараенда балалар эшләре күргәзмәсе. Яңа ел котлаулары конкурсы. Чыршы шәһәрчекләрен ачу
«Шәхеснең һөнәри үзбилгеләнеше» модуле	«Иҗат территориясе» Арт-фестивалендә катнашу
ЯНВАРЬ	
«Гражданлык-патриотик тәрбия» модуле	27 гыйнвар - Ленинградны фашист блокадасыннан тулысынча азат итү көне (1944 ел)

«Экологик тәрбия һәм сәламәт , куркынычсыз яшәү рәвеше культурасы» модуле	“Без сәламәт яшәү рәвеше өчен” таныпбелү уены
«Поликультур шәхес формалаштыру» модуле	Шәһәр чыршыларына бару
«Төп ишегалды эшләре» модуле	Балалар берләшмәсе кысаларында укучыларның төп эшләренә йомгаклау анализын үткәрү
«Шәхеснең һөнәри үзбилгеләнеше» модуле	Республика конкурсларында, күргәзмәләрдә, олимпиадаларда, ярышларда, конференцияләрдә катнашу
ФЕВРАЛЬ	
«Гражданлык-патриотик тәрбия» модуле	Әңгәмә темасы: 2 февраль - Сталинград сугышында (1943 ел) Совет гаскәрләренең немец-фашист гаскәрләрен тар-мар итү көне. 23 февральгә багышланган тәрбия чаралары. “Яшь патриотлар” уеннары
«Шәхеснең һөнәри үзбилгеләнеше» модуле	«Кул эшләре дөньясы» ачык төбәк декоратив-гамәли иҗат конкурсында катнашу
«Поликультур шәхес формалаштыру» модуле	"Туган телем-серле тел” Төбәккүләм бәйгесендә катнашу
«Төп ишегалды эшләре» модуле	“Армия альбомы” акциясе. Туган тел көне
«Экологик тәрбия һәм сәламәт , куркынычсыз яшәү рәвеше культурасы» модуле	"Нәрсә ул сәламәт туклану?» әңгәмә алып бару
МАРТ	
«Гражданлык-патриотик тәрбия» модуле	Халыкара хатын-кызлар көне. Әниләр, әбиләр бәйрәме "Буыннар очрашуы". Шигырьләр ярдәмендә музыкаль котла.
«Поликультур шәхес формалаштыру» модуле	Язгы игелек атнасы
«Төп ишегалды эшләре» модуле	Үзәк китапханәдә булу. “Минем әнием барысыннан да яхшырак” тәрбия проектында катнашу
«Экологик тәрбия һәм сәламәт , куркынычсыз яшәү рәвеше культурасы» модуле	Язгы каникуллар вакытында куркынычсызлык техникасы буенча инструктажлар “Игътибар, боз сөңгеләре”, "Сулык-куркыныч", “Эко-яз” айлыгы
«Шәхеснең һөнәри үзбилгеләнеше» модуле	«Һөнәрләр дөньясы» темасына әңгәмәләр
АПРЕЛЬ	
«Экологик тәрбия һәм сәламәт һәм куркынычсыз яшәү рәвеше	7 апрель - Халыкара сәламәтлек көне. Сәламәт яшәү рәвеше турында видеоролик

культурасы» модуле	карау. "Эко-яз” республика акциясе
«Гражданлык-патриотик тәрбия» модуле	12 апрель - Космонавтика көне. “Юрий Гагарин белән 120 минут” акциясе, космос турында викторина
«Шәхеснең һөнәри үзбилгеләнеше» модуле	Йомгаклау күргәзмәләренә әзерлек Политехник музеена экскурсияләр
«Поликультур шәхес формалаштыру» модуле	“Күпмиллэтле Татарстан” темасына балалар берләшмәләрендә әңгәмәләр
«Төп ишегалды эшләре» модуле	Балалар һәм Яшьләр иҗаты сараенда оештырылган социаль сораштыруында катнашу
МАЙ	
«Гражданлык-патриотик тәрбия» модуле	«Георгий тасмасы», «Үлемсез полк» бөтенроссия акцияләрендә катнашу. Балалар белән сугыш турында әңгәмә үткәрү ветераннарны котлау
«Экологик тәрбия һәм сәламәт, куркынычсыз яшәү рәвеше культурасы» модуле	Каникуллар алдыннан инструктаж: "Җәйге чорда юл йөрү кагыйдәләре”, “Суда сак булыгыз!”
«Шәхеснең һөнәри үзбилгеләнеше» модуле	Йомгаклау күргәзмәләрендә катнашу
«Поликультур шәхес формалаштыру» модуле	«Без бергә!» Республика конкурсында катнашу
«Төп ишегалды эшләре» модуле	“Балалар һәм Яшьләр иҗаты сараеның иң яхшы укучысы" конкурсында катнашу